

Marknadsintroduktion Slovakien

2007-06-29

Läsanvisning

Denna marknadsintroduktion har en sådan struktur att alla läsare skall kunna få behållning av den – både de som vill ha en heltäckande bild av den slovakiska marknaden och de som bara vill göra djupdykningar inom specifika områden. Även om avsnitten följer en logisk ordning kan varje avsnitt läsas för sig utan att förlora värde för läsaren.

Nedan följer en kort beskrivning av respektive avsnitt för att ge en överblick över strukturen och de olika delarnas innehåll.

Avsnitt 1, Allmänt om Slovakien, ger en övergripande bild av Slovakien, dess historia, politik och andra områden som är relevanta för att kunna ta åt sig resten av den marknadsinriktade texten och sätta den i sitt sammanhang.

Avsnitt 2, Ekonomi och näringsliv, beskriver Slovakiens makroekonomiska situation och tar övergripigt upp några av de viktigaste sektorerna i landets ekonomi.

Avsnitt 3, Utrikeshandel och utländska investeringar, visar hur Slovakiens ekonomiska förbindelser med andra länder, och i synnerhet EU, ser ut. Utländska investeringar i landet samt Sveriges handelsförbindelser med Slovakien beskrivs ytligt.

Avsnitt 4, Att göra affärer på den slovakiska marknaden, reder ut några av skillnaderna mellan slovakisk och svensk affärskultur samt beskriver vad man bör tänka på vid affärer i Slovakien. Avsnittet avslutas med några exempel på hur det har gått för svenska företag i Slovakien.

Avsnitt 5, Praktisk information, är en snabbguide för förstagångsbesökaren i Slovakien som besvarar många av de frågor svenskar har innan de reser till Slovakien.

Avsnitt 6, Var finner jag mer information?, innehåller en samling länkar till Internet samt andra informationskällor för vidare läsning.

Innehåll

1 Allmänt om Slovakien	5		
1.1 Faktaruta	5		
1.2 Geografi	6		
1.3 Klimat	6		
1.4 Befolkning och språk	6		
1.5 Religion	6		
1.6 Utbildning	7		
1.7 Kultur	7		
1.8 Historia	8		
1.8.1 För-historia	8		
1.8.2 Slavisk inflyttning	8		
1.8.3 Kingdom of Hungary	8		
1.8.4 Andra Världskriget	8		
1.8.5 Tjeckoslovakien	8		
1.8.6 Ett Självständigt Slovakien	10		
1.9 Massmedier	10		
1.9.1 TV	10		
1.9.2 Radio	10		
1.9.3 Tryckt media	10		
1.10 Politik	10		
1.10.1 Politiskt system	10		
1.10.2 Politiska partier	11		
1.10.3 Aktuell Politik	11		
1.10.4 Utrikespolitik och försvar	12		
1.11 Slovakien i den Europeiska Unionen	12		
2 Ekonomi och näringsliv	13		
2.1 Faktaruta	13		
		2.2 Inledning	13
		2.3 Makroekonomiska indikatorer	14
		2.3.1 BNP	14
		2.3.2 Inflation	14
		2.3.3 Arbetslöshet	15
		2.4 Viktiga sektorer	16
		2.4.1 Industri	16
		2.4.2 Byggnadssektor	18
		2.4.3 Fastighetssektor	18
		2.4.4 Jordbruk	19
		2.4.5 Skogsbruk	20
		2.4.6 Massa- och Pappersindustrin	20
		2.4.7 Telecom	21
		2.4.8 Textil- och klädindustrin	21
		2.4.9 Livsmedelsindustrin	21
		2.4.10 Turism	22
		3 Utrikeshandel och utländska investeringar	23
		3.1 Inledning	23
		3.2 Slovakiens utrikeshandel	23
		3.2.1 Handelsutbyte med Sverige	24
		3.3 Utländska investeringar i Slovakien	25
		4 Att göra affärer på den slovakiska marknaden	27
		4.1 Inledning	27
		4.2 Affärsklimat och affärskultur (relaterat till Sverige)	27
		4.2.1 Affärsklimat	27
		4.2.2 Affärs och företagskultur	28
		4.2.3 Möjliga bolagsformer i Slovakien	28
		4.3 Förutsättningar för bedrivande av verksamhet	32
		4.3.1 Efter Slovakiens EU-inträde	32
		4.3.2 Olika typer av stöd	32
		4.4 Lagstiftning	33

4.4.1	Arbetsmarknaden	34	5.7.10	Öppettider	41
4.5	Vart kan jag vända mig för mer information?	35	5.8	Sveriges representation i Slovakien	41
4.5.1	Exportrådet	35	5.9	Slovariens representation i Sverige	41
4.5.2	Övriga informationskanaler	35	5.10	Slovakiska myndigheter	42
5	Praktisk information	36	5.11	Internetresurser	45
5.1	Inledning	36	5.11.1	Övriga slovakiska myndigheter	45
5.2	Att komma till Slovakien	36	5.11.2	Ekonomisk och juridisk information	45
5.2.1	Hur tar man sig till Slovakien?	36	5.11.3	Kommunikationer med Slovakien	45
5.2.2	Flyg	36	5.11.4	Hotell och restauranger i Slovakien	45
5.2.3	Tåg	36	5.11.5	Övriga länkar	45
5.2.4	Pass och visum	36			
5.3	Att ta sig runt i Slovakien	37			
5.3.1	Flyg	37			
5.3.2	Bil	37			
5.3.3	Tåg	37			
5.3.4	Buss	37			
5.4	Att leva i Slovakien	38			
5.4.1	Prisnivå	38			
5.4.2	Säkerhet	38			
5.4.3	Olycksfall och sjukdom	38			
5.5	En liten reseparlör	39			
5.6	Att arbeta i Slovakien	39			
5.6.1	Arbets- och uppehållstillstånd	39			
5.7	Bra att veta inför första Slovakienbesöket	39			
5.7.1	Dricks m.m.	39			
5.7.2	Helgdagar	40			
5.7.3	Mått, vikt, tid, datum, el	40			
5.7.4	Olycksfall	40			
5.7.5	Presenter	40			
5.7.6	Valuta	40			
5.7.7	Sevärdheter	40			
5.7.8	Tolkning och översättning	41			
5.7.9	Äta och dricka	41			

1 Allmänt om Slovakien

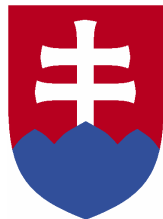
Slovakien ligger i Centraleuropa omgivet av Tjeckien, Polen, Österrike, Ungern och Ukraina. Landet blev en självständig stat 1993, när Tjeckoslovakien delades i två delar. De populäraste naturområdena är i Tatra-bergen, som erbjuder fantastiska vyer och under vintern bra skidåkning.

Bratislava, som är Slovakiens huvudstad, är en medelstor stad med ett invånarantal på 450 000 personer.

Landet är en republik och presidenten väljs för en femårsperiod. Slovakien har 150 medlemmar i riksdagen och man har riksdagsval vart fjärde år. För närvarande innehåller makten av en koalition mellan det socialdemokratiska SMER och det mer vänsterfokuserade SNS.

Slovakien har varit del av de omgivande länderna under längre perioder i det förflutna och har därför ett kulturliv som är starkt influerat av sina grannländer. Den Slovakiska befolkningen består till större del av Slovakier, men även av ett flertal minoritetsbefolkningar. Ungarna som är den största minoritetsbefolkningen, ca 10%, hittas främst i södra Slovakien.

Det traditionella slovakiska köket består av relativt tung mat. Några exempel på traditionella rätter är bryndzove halusky, som är små kompakta knödlar med en sås av getost eller kålsoppa med korv. Även den ungerska gulaschen återfinns ofta på den Slovakiska menyn.

Marknadsintroduktion Slovakien
Senaste uppdateringen: 29 juni, 2007

1.1 Faktaruta

Bild 1: Karta över Slovakien (Grida, 2006)

- *Officiellt namn: Slovakiska Republiken*
- *Folkmängd: 5,4 miljoner*
- *Befolkning: slovakier 86%, ungrare 9.7%, romer, tjecker, moraver, rutener, ukrainare*
- *Huvudstad: Bratislava*
- *Yta: 49 035 km²*
- *Språk: slovakiska, ungerska (största minoritetsspråket)*
- *Religion: 69% katoliker, 6% protestanter, 2% reformerta, 1% ortodoxa*
- *Statskick: republik*
- *Statschef: Ivan Gašparovič*
- *Regeringschef: premiärminister Robert Fico*
(landpromemoria 2006 , Sveriges Ambassad)

1.2 Geografi

Slovakien, ett land i centrala Europa, vars yta motsvarar ungefär en niondel av Sveriges. Sina nuvarande gränser fick Slovakien 1993, då landet blev självständigt från Tjeckien. Förutom Tjeckien gränsar Slovakien till Polen i norr, Ukraina i öster, Ungern i söder och Österrike i väster. Landet är till 49.7% täckt med åkermark och till 40.8% täckt med skog. De norra delarna av landet löper Karpaterna. Karpaternas högsta spets tillhör de höga Tatrabergen och heter Gerlachovský štít, 2 655 meter. I de centrala delarna av Slovakien breder de låga Tatra-Bergen ut sig. I de södra delarna av landet finns slättland.

Grannländer: Tjeckien, Polen, Ukraina, Ungern, Österrike
Regionala huvudstäder: Bratislava, Trnava, Nitra, Trenčín, Žilina, Banská Bystrica, Prešov, Košice
Landets maximala längd: 428 km, Záhorská Ves (Väst) - Nová Sedlica (Öst)
Landets maximala bredd: 195 km, Štúrovo (Syd) – Skalité (Norr)
Min, Max höjd över havet: 95 m (Bodrog) – 2,656 m (Gerlach)

Faktaruta 1: Geografi (Wikipedia)

1.3 Klimat

Slovariens har liksom de omkringliggande länderna ett kontinentalt klimat, med torra vintrar och varma somrar. På grund av landets varierande geografi, med berg i norr och öster och slättland i söder har man relativt stora variationer av klimat inom landet. I de bergrika delarna är det betydligt lägre temperaturer och större nederbörd. Genomsnittstemperaturen är -2°C på vintern och 21°C på sommaren. Årets kallaste månad är Januari och de varmaste är Juli och Augusti.

1.4 Befolkning och språk

Slovakien har en befolkning på 5.4 miljoner människor, varav 2.6 miljoner arbetar.

Majoriteten av befolkningen är slovakier (87%). Den största minoritetsbefolkningen består av ungrare som utgör 9.7% av befolkningen.,

Marknadsintroduktion Slovakien
Senaste uppdateringen: 29 juni, 2007

Den största koncentrationen av Ungrare finns i de södra och östra delarna av landet. Andra minoriteter är romer tjecker, moraver, rutener och ukrainare.

Slovakiskan som är huvudspråket i landet är ett slaviskt språk som är mycket nära besläktat med tjeckiskan. Man använder sig av det latinska alfabetet. Ungerska talas även i flera delar av landet, pga. den ungerska minoriteten.

Medellivslängden är låg i förhållande till andra Europiska länder, 67/68 år för män och 76 för kvinnor.

År 2004 hade Slovakien en fertilitetsnivå på 1.25, vilket är en av de lägsta i EU. Fertilitetsnivån ökar dock för närvarande.

1.5 Religion

Av Slovariens 5.4 miljoner invånare tillhör 66% den romersk-katolska kyrkan. 13% har ingen kyrklig tillhörighet, eller är ateister. Man tror att det finns runt 5000 muslimer i landet. Den judiska andelen utgörs idag endast av runt 2300 personer, jämfört med de 120 000 judar som fanns i Slovakien innan andra världskriget.

Romersk-katolska: 66%
Protestanter: 6%
Grekisk katolska: 4%
Reformerade: 1%
Ortodoxa: 1%
Utan tillhörighet / ateister: 13%
Övriga: 8%

Faktaruta 2: Religionsfördelning (Statistics.sk)

1.6 Utbildning¹²

I Slovakien har allt medborgare rätt till utbildning och skolgång är obligatorisk under åtta år, med ett frivilligt nionde år. 1990 infördes nya regler, vilket möjliggjorde andra alternativ än statligt ägande av skolor. Dessa skolor får då stöd av staten, men har rätt att ta ut avgift för undervisningen. Nätverket av skolor och utbildningsanstalter styrs av utbildningsministeriet. Statligt ägda låg, mellan och högstadium sätts upp av myndigheter på regional nivå. Skolgången är fri på statligt ägda skolor från lågstadium upp till gymnasium.

Universitetsstäderna är Bratislava, Košice, Nitra och Žilina. Merparten de högre utbildningsanstalterna är avgiftsfria.

Sedan kommunistregimen föll och marknadsekonomin tog över i landet har språkkunskaperna blivit bättre och ryskan har ersatts av engelskan som första språk i skolorna. På grund av närheten till Österrike är även tyska ett utbrett språk, i synnerhet i Bratislava regionen.

1.7 Kultur

Det slovakiska kulturarvet är starkt influerat av att landet under långa perioder tillhört eller styrts från något av sina grannländer. Ungern har givit landet extra starka influenser, då man under århundraden levde under ungerskt herravälde. Influenserna återspeglas i mycket av Slovakiens konst, litteratur och musik. Detta, samt faktumet att slovakerna var ett fattigt och barnrikt folk som levde isolerade i bergen, har lett till att kulturarvet har bibehållit sin mångsidighet. Folkkulturen kan skilja mellan olika delar av landet, beroende på influenser från de omkringliggande länderna.

En person som har influerat det slovakiska kulturarvet/språkarvet starkt är Ludovít Stur (1812-1856), som var huvudmannen bakom den moderna skrivna

slovakiskan. Språket baseras på en dialekt från centrala Slovakien och upptogs av hela landet.

Bild 2: Ludovít Stur (slovakia.org)

Poesi användes av många slovakiska författare för att förmedla erfarenheterna från andra världskriget och upptakten till kommunismen. Under det kommunistiska väldet var den slovakiska litteraturen starkt styrd av regeringen.

Traditionell slovakiska folkmusik är en av de originellaste bland de Europeiska och slaviska musiktyperna. Den äldsta folkmusiken har sina rötter ända tillbaka till 1000-talet och det Moraviska väldet.’

¹ Nationalencyklopedin

² Wikipedia

Marknadsintroduktion Slovakien

Senaste uppdateringen: 29 juni, 2007

1.8 Historia³

Området som idag utgör Slovakien har befolkats av ett flertal olika folkgrupper genom tiderna. De slaviska befolkningsstammarna bosatte sig inte i Slovakien förrän på 400-talet. Slovakien har en brokig historia och genom åren har man alltid varit styrt från någon av sina grannstater. Fram till första världskriget hade man varit under ungerskt styre under nästan 1000 år, därefter tog Tjeckien vid och Tjeckoslovakien bildades för första gången. Under kriget var man lydstat under Tyskland. Efter krigets slut blev man åter en del av Tjeckoslovakien. Det var inte förrän 1993 nationalismen segrade och Slovakien blev en självständig stat.

1.8.1 För-historia

De äldsta arkeologiska fynden som gjorts daterar tillbaka till 270 000 fKr, dessa påträffades i Nové Mesto nad Váhom. Man har även hittat stenverktyg från äldre stenåldern (200 000 – 80 000 fKr). Under det första århundradet efter Kristi födelse levde kelter i Bratislava regionen. Dessa ersattes senare av romare, som befäste det romerska väldet under namnet Limes Romanum. Det som gjorde denna epok mest känd var den berömde Romanske härskaren Marcus Aurelius, som man har hittat inskriptioner efter nära Levice.

1.8.2 Slavisk inflyttning

Den slaviska stammarna bosatte sig inte i området förrän under 400-talet. Under 500-talet skapade de slaviska folken den första statsformationen. Man tror att Slovakien ingick i Samos rike under 600-talet. Under början av 800-talet bildades ett självständigt furstendöme vid floden Nitra. Slovakien var en del av det Stormährska riket mellan 830-talet till 900-talet, under denna period infördes kristendomen i landet

1.8.3 Kingdom of Hungary

Slovakien kom gradvis under ungerskt välde i slutet av 900 talet/början av 1000-talet. Ungern kom att härska över området under mer än 1000 år.

³ Nationalencyklopedin

Marknadsintroduktion Slovakien

Senaste uppdateringen: 29 juni, 2007

Området kallades då övre Ungern. Därmed växte en ungersk godsägare klass fram i Slovakien. Under 1200 talet invandrade även stora mängder tyskar, dessa sysselsatte sig med gruvdrift och utvecklade även statsväsendet. Under 1500-talet konverterade många slovakier och tyskar till lutherdomen, medan den ungerska delen av befolkningen blev kalvinister. 1526-talet blev Ungern invaderat av osmanerna (turkisk stam) och den slovakiska delen tillföll det Habsburgska huset. Även Slovakien hotades av turkisk invasion vid ett flertal tillfällen. Under trettioåriga kriget (1618-1648) tog motreformen fart och protestantismen minskade starkt. Ungern gjorde, från mitten av 1800-talet försök att förändra slovakerna till att bli mer Ungerska. Det förtryck och den fattigdomen som rådde i landet gjorde att många slovakier utvandrade. Den ungerska eran gör att det även idag återfinns en stor Ungersk minoritet i södra Slovakien (utgör ca 10 % av den slovakiska befolkningen).

1.8.4 Andra Världskriget

Staten Tjeckoslovakien bildades efter första världskrigets slut. I Slovakien som var ett jordbruksland fanns det ett stort motstånd till denna sammanslagning och många lobbade för inre självstyre. Detta fick man efter Münchenöverenskommelsen 1938. Samma år var Slovakien tvungna att avträda de områden i de södra delarna av landet som beboddes av ungrare. Slovakien styrdes efter delningen av nationalisterna och landet formades efter nazitysklands mönster. När centralregeringen i Prag den 9 Mars 1939 avsatte den Slovakiska regeringen väddade separatisterna till Hitler. Man fick stöd från Tyskland vilket fick som följd att Slovakien kunde förklaras självständigt med Jozef Tiso som president. Landet löd i praktiken under Tyskland och stred för dem under kriget. 70 000 slovakiska judar deporterades till koncentrationsläger under kriget. Den 29 Augusti 1944 gjorde Slovakerna uppror mot de tyska fascisterna. Detta krig pågick under två månader, men slutade med att de slovakiska trupperna fick kapitulera

1.8.5 Tjeckoslovakien

Efter Andra världskriget kom Tjeckoslovakien att uppstå igen. Slovakien fick även tillbaka de landområden man överlämnat till Ungern tidigare och fick begränsat självstyre. Bene, som varit president innan kriget, kom åter till makten. Han utfärdade order om fördrivning av sudetysskar och ungrare.

Tyskarna fördrevs hänsynslöst, man hann däremot inte fördriva alla ungrare under perioden. De ungrare som fanns kvar efter fördrivningen togs ifrån egendom och medborgerliga rättigheter.

Sovjetunionen hade under kriget hjälp till med befriandet av Prag. Detta ledde till att kommunistpartiet och sovjetunionen fick stora sympatier i det nya Tjeckoslovakien. Vid riksdagsvalet 1946 fick kommunistpartiet nästan 40% av rösterna. Kommunistpartiets ledare Klement Gottwald blev ledare i en koalitionsregering.

USA proklamerade 1947 att de var beredda att hjälpa alla demokratiska länder som var ansatta av Sovjetunionen (den sk. Truman doktrinen). Samma år bildades Kominform, den kommunistiska informationsbyrån, som var en kontaktorganisation mellan europeiska kommunistpartier. Detta var upptakten till kalla kriget.

Kommunisterna beslutade att stärka sin makt i landet. I samband med en regeringskris och genom våldshot mot president Beneš lyckades Klement Gottwald upplösa koalitionen och bilda en kommunistisk regering. Man använde sig av beväpnad arbetarmilis, polis och militär för att ta kontroll över fabriker och förvaltning. Gränserna stängdes och klassfiender arresterades. Man utlyste nyval, där väljarna kunde rösta på den kommunistiska nationella fronten eller rösta blankt.

Industri och jordbruk förstatligades. Tiden efter Pragkuppen präglades av terror. Mer än hundratusen personer med en politisk inkorrekt mening sändes till urangruvor eller sattes i arbetsläger. Hundratals personer avrättades. Vetenskap och kulturliv styrdes hårt.

Under 50-talet blev Tjeckoslovakien en del av COMECON (Council for Mutual Economic Aid) och Warszawapakten. Man byggde även ut den tunga industrin.

Pragvåren

I Januari 1968 valdes Alexander Dubček till ledare för kommunistpartiet, man fick även en ny president. Dubček planerade reformera näringslivet och införa flerpartisystem och parlamentarisk demokrati. Förhandscensuren som använts tidigare upphörde under våren 1968. Tjeckoslovakien var på väg att anknyta

sig till västvärlden. Kulturlivet blommade upp och man debatterade reformen i hela landet.

Trots att Dubček försäkrade att Tjeckoslovakien skulle fortsätta vara en del av Warszawapakten såg Moskva, Östtyskland och Polen utvecklingen som ett hot. Pragvåren slutade med en invasion av Tjeckoslovakien den 21e Augusti 1968 av de tre länderna med hjälp av Ungern och Bulgarien. Dubček och andra ledare togs med till Moskva och frigavs först efter undertecknande av dokument som intygade deras underkastelse. Dubček och hans medarbetare hade stort stöd hos folket och fick därför behålla sina poster en tid, men avveckling av reformerna som införts under våren avvecklades snart och landet gick tillbaka till den ordning som rått innan 1968. Det enda beslutet som kvarstod var att få Slovakien och Böhmen-Mähren i ekonomisk jämnhöjd. Man investerade därför i tung industri i Slovakien. Industrin moderniserades dock inte, i den tjeckiska delen av landet fick miljöföroreningarna allvarliga hälsoproblem som följd.

Sammetsrevolutionen

Sammetsrevolutionen som var den fredliga revolt Tjeckoslovakiens befolkning gjorde med sitt krav om demokrati. I November 1989 höll man en demonstration, man var inspirerad av händelseutvecklingen i Ungern, Polen och Östtyskland. T. Husak, som vid denna tid var president, tvingades avgå. Reformkommunisten Dubček som långt tidigare blivit avsatt som partiledare blev vald till talman. Václav Havel utsågs till president.

Det första allmänna valet till parlamentet efter kommunismens fall hölls 1990 i de två landsdelarna, utgången av detta val visade på viss kontinuitet med föregående regering. Efterföljande val, som hölls 1992 ledde till att 'Medborgarforum' (Václav Klaus) fick majoritet i Böhmen-Mähren och 'Medborgare mot våld i Slovakien' (Vladimir Mečiar) fick majoritet i den Slovakiska delen av landet. Partiprogrammen för dessa två partier hade helt olika inriktning.

1.8.6 Ett Självständigt Slovakien

När det nationalistiska 'Medborgare mot våld i Slovakien' fick majoritet vid valet fördjupades splittringen mellan Slovakien och Böhmen-Mähren. Den 16e Juli 1992 lämnade parlamentet in en principiell suveränitetsdeklaration. Fyra månader senare röstade man om upplösning av staten och den 31e December 1992 blev Slovakien en självständig stat.

1.9 Massmedier⁴⁵

Idag har man ett stort utbud av tidningar, radio och tv-kanaler i Slovakien. Merparten av dessa har vuxit fram efter kommunismens fall för 15 år sedan. Under kommunismen var media begränsad och under statlig kontroll. Idag har man ett fåtal statliga radio- och tv kanaler och ett flertal oberoende publikationer och radio- och tv kanaler. Radion och TV finansieras dels med licensavgifter (70%) och dels med reklam (30%)

1.9.1 TV

Man började sända TV på slovakiska 1956. Under kommunisttiden var sändningarna dock starkt kontrollerade. Det finns två statliga TV-stationer i Slovakien, STV1 och STV2 (Slovenský Televízia). STV1 täcker 97.3% av Slovakien och 95.8% av befolkningen och STV2 89.4% av Slovakien och 88.7% av befolkningen. Dessutom finns ett antal privata stationer bland annat Polsat, Markisa och Joj. Det finns 407 tv-mottagare per 1000 invånare. Samtliga tv-sändningar i landet dubbas till slovakiska. Tjeckiska sändningar kan förekomma, då i regel med slovakisk textning.

1.9.2 Radio

År 1926 började man sända radio på slovakiska och idag lyssnar över 80% av befolkningen över 14 år på radio, som är det andra största mediet efter TV. Slovenský rozhlas, den statligt ägda radiosändaren, sänder i fyra kanaler. Privata radiokanaler tilläts inte förrän 1991. År 2005 var det första året i historien då en privat radiokanal hade det största antalet lyssnare. Radio

⁴ Nationalencyclopedia

⁵ Sario, Doing business in Slovakia 2006

Marknadsintroduktion Slovakien

Senaste uppdateringen: 29 juni, 2007

Express, som är en amerikanskt ägd radiokanal, har ett dagligt antal lyssnare på nästan 900 000 personer (2005). Statligt ägda Slovensko 1 är den andra största radiokanalen. Förutom Radio Express var det 2005 bara Fun Radion och Okey som finansierades via reklam.

1.9.3 Tryckt media

Det finns runt 20 dagstidningar i Slovakien som utkommer med en upplaga på 900 000 exemplar varje dag. De första tryckta tidningarna utgavs 1870.

Den populäraste slovakiska dagstidningen är Nový Cas, som läses av runt 20% av befolkningen mellan 14-79 år. Denna tidning grundades 1991 och utkommer dagligen med 230 000 exemplar. De två tidningarna Pravda och Sme ligger runt 10% vardera. I östra Slovakien är det vanligt med regionala tidningar medan man i västra delar av landet föredrar rikstäckande tidningar.

1.10 Politik⁶

1.10.1 Politiskt system

Slovakien är en parlamentarisk demokrati där makten delas mellan lagstiftande, verkställande och dömande instanser. Den lagstiftande makten innehas av parlamentets underhus, i några fall även av regeringen eller direkt av medborgarna. Verkställande makt innehas av regeringen, som leds av premiärministern. Den dömande instansen är oberoende av den verkställande och lagstiftande. Presidenten är republikens överhuvud.

- *Presidnet: Ivan Gasparovic*
- *Premiärminister: Robert Fico*
- *Styrande partier: Direction Social Democracy*
Slovak National Party
Peoples Party
- *Senaste presidentsval: 3e April och 17 April 2004*
- *Senaste parlamentsval: 17 Juni, 2006*

⁶ Wikipedia

Faktaruta 3: Politik Slovakien(Wikipedia)

Presidenten väljs för en femårsperiod genom folkval via ett system där man röstar i två rundor, förra valet hölls i April 2004. Nästa val kommer att genomföras i April 2009.

Vart fjärde år är det riksdagsval. För att ett parti skall komma med i riksdagen krävs att man uppnår 5% av rösterna.

Landet har sedan 1959 varit indelat i regioner. Antalet regioner och deras gränser har ändrats ett flertal gånger. Det finns för närvarande åtta regioner som tillsammans innefattar 79 distrikt .

1.10.2 Politiska partier⁷

Det finns ett stort spektrum av politiska partier i Slovakien. Vissa partier har minoritetsgrupper som sitt fokus, som exempel kan SMK nämnas. SMK stödjer den ungerska minoritetsbefolkning som lever i södra Slovakien.

Förkortning	Namn	Svenska
SMER	<i>sociálna demokracia</i>	<i>Socialdemokraterna</i>
SDKÚ-DS	<i>Slovenská demokratická a kresťanská únia - Demokratická strana</i>	<i>Slovakiska demokratiska kristna unionen</i>
SNS	<i>Slovenská národná strana</i>	<i>Slovakiska Nationalist partiet</i>
SMK	<i>Strana maďarskej koalície - Magyar Koalíció Pártja</i>	<i>Ungerska koalitions partiet</i>

⁷ Wikipedia

Marknadsintroduktion Slovakien

Senaste uppdateringen: 29 juni, 2007

LS-HZDS	<i>L'udová strana - Hnutie za demokratické Slovensko</i>	<i>Folkets parti – Rörelsen för ett demokratiskt Slovakien</i>
KDH	<i>Kresťanskodemokratické hnutie</i>	<i>Kristdemokratiska partiet</i>
KSS	<i>Komunistická strana Slovenska</i>	<i>Slovakiska kommunistpartiet.</i>
SF	<i>Slobodné fórum</i>	<i>Fria forumet</i>
ANO	<i>Aliancia Nového Občana</i>	<i>Alliansen av den nya medborgaren</i>
HZDS	<i>Hnutie za demokraciu</i>	<i>Rörelsen för demokrati</i>
Nádej	<i>Nádej</i>	<i>Hopp</i>

Tabell 1: Politiska partier i Slovakien (Wikipedia, 2006)

1.10.3 Aktuell Politik⁸

Under det senaste valet, den 17e Juni 2006, vann SMER, lett av Robert Fico, med 29.1% och upptog då 50 utav 150 stolar i riksdagen. Eftersom SMER med sina 29,1% inte fick en klar majoritet i valet beslutade man att forma regering tillsammans med det Slovakiska Nationalist Partiet (11,73%) och Folkets Parti (8,79%).

Den nya regeringen är en vänsterkoalition och har som mål att förbättra det sociala ersättningsystemet och begränsa antalet privatiseringar. Områden som prioriteras är höjda minimilöner och höjt fokus på sjukvård och skola. Den nya politiken skiljer sig kraftigt från den förra högerliberala regeringen. Föregående regering som varit vid makten under en åtta årsperiod

⁸ Swedbank, Central-Sydooseuropaanalys, December 2006

genomförde omfattande ekonomiska reformer. Man införde bland annat det skattesystem som tillämpas idag, med 19% platt skatt. Den nya regeringen har ännu inte genomfört några reformer som tyder på att man vill försämra för företagen i landet.

1.10.4 Utrikespolitik och försvar⁹¹⁰

Slovakien har allmän värnplikt och den första tjänstgöringen är sex månader lång. Försvaret omfattar 22 000 man som är organiserade i två brigader, 70 stridsflygplan och 19 attackhelikoptrar (2004). Reservstyrkan omfattar ytterligare 22 000 man. Krigsmaterialen är halvmoderna och har oftast ursprung från landet självt eller från fd. Sovjetunionen. Slovakien var den största vapentillverkaren i Warszawaavtalet. Slovakien har en ambitiös handlingsplan för försvarsreformer till 2015, denna innehåller en bra balans mellan kravspecifikation och tillgångar. År 1985 utgjorde försvarskostnaderna 4.7 % av BNP i dåvarande Tjeckoslovakien. År 2001, femton år senare, var nivån nere på 2.1 % av BNP.

NATO

Under 1999 lämnade Slovakien in det Nationella programmet för medlemskap i NATO. Slovakien var tillsammans med sju andra länder inbjudna till toppmötet i Prag i November 2002. Under 2003 förbättrades Slovakiens relationer med NATO. Under 2002 gjordes en tidsplan för Slovakiens medlemskap som är en del av ett "letter of intent". Detta dokument representerade ett nationellt politiskt löfte för Slovakien att fortsätta sina reformer även efter det att man blivit medlemmar i NATO. Efter att man godkänt detta "Letter of intent" skrev medlemsländerna på ett protokoll av erkännande till NATO i Mars 2003. Från och med detta datum var Slovakien en del av en del av NATOS kommittéer och från och med juni samma år var man medlem i samtliga kommittéer och organ inom NATO. Slovakien har ett bergsjägarförband öronmärkt för NATOs ändamål.

Slovakien är även en del av FN:s fredsbevarande insatser. Landet har bland annat 100 man i Serbien och Montenegro, 40 man i Afghanistan och 75 man i Irak.

1.11 Slovakien i den Europeiska Unionen

Efter delningen mellan Tjeckien och Slovakien tog Slovakien över de internationella avtal och ansvar som fanns, inkluderat riktningen på den utrikespolitik som förts i den gemensamma staten - högt fokus på medlemskap i Nato och i EU.

År 1993 blev Slovakien medlem av det Europeiska rådet och i oktober skrevs avtal om framtida medlemskap i unionen. 1995 ansökte Slovakien officiellt om att gå med i EU.

Parlamentsvalet 1998 innebar en förändrad attityd mot Slovakien vilket kunde ses på EU toppmötet i Helsingfors i December 1999 dit Slovakien var inbjudna som upptakt till eventuellt framtida medlemskap. Förhandlingarna påbörjades sedan i Februari 2000. Slovakien lyckades med sitt mål att komma med bland de länder som fick möjlighet att ansluta sig till Unionen redan 2004. Den 19 Februari togs beslut om att EU skulle utvidgas med ytterligare 10 länder och den 9 April togs beslut i Europa parlamentet om att Slovakien skulle bli medlemmar. Avtalet skrevs under i Aten 16 April 2003. I

I maj 2003 hölls ett folkval angående medlemskapet varvid 92.46% av de som röstade ställde sig på ja sidan och endast 6% av de röstande var emot. Drygt 50% av den röstberättigade befolkningen deltog i valet..

Slovakien skrev i Maj 2005 även under avtalet om den Europeiska konstitutionen, man var det sjunde landet inom unionen som gick med i detta avtal.

⁹ Nationalencyclopedia

¹⁰ Sario, Doing business in Slovakia 2006

Marknadsintroduktion Slovakien

Senaste uppdateringen: 29 juni, 2007

2 Ekonomi och näringsliv

Slovakien har varit ett självständigt land sedan delningen med Tjeckien 1993. Under de senaste 15 åren har landet utvecklats starkt, från en statligt styrd planekonomi till en marknadsekonomi. Dynamiken i ekonomin och viljan att närma sig de västeuropeiska ekonomierna har precis som i de omkringliggande länderna präglat de senaste årens utveckling. Detta avsnitt ger först en kort historisk tillbakablick som är avgörande för att förstå dagens situation. Därefter beskrivs dagens situation och de viktigaste branscherna.

2.1 Faktaruta

	Slovakien	Sverige	EU-25
BNP (th mrd EUR)	37,3	288	10 793,8
BNP/Capita (EUR)	12 700	27 700	23 400
Industriproduktion tillväxt (procent)	4,7	3,8	5,2
Inflation (procent)	2,8%	0,8%	2,2%
Arbetslöshet (procent)	12,3	6,3	7,7
Medellön (EUR) (2004)	4,49	29,88 (2003)	22,0
Export (mrd EUR)	24,58	97	1027(40,8 average)

Marknadsintroduktion Slovakien
Senaste uppdateringen: 29 juni, 2007

Import (mrd EUR)	26,46	83	1130 (45 average)
Utländska direktinvesteringar 2005 (mrd EUR) Outward	1,47	10,3	-----
Utländska direktinvesteringar 2005 (mrd EUR) Inward	0,11	19,9	-----
Valutareserv (mrd EUR) 2006	10,3	21,5	-----

2.2 Inledning

Sedan Slovakien bildades i januari 1993 har man gått från att vara en centralt planerad planekonomi, till en modern marknadsekonomi. Under de senaste två regeringsperioderna 1998 -2002 , under Mikulas Dzurindas styre, gjordes stora framsteg vad gäller att skaffa en stabil makroekonomi och genomföra ett antal strukturella reformer.

Sedan landet blev självständigt har man privatiserat stora delar av de tidigare statliga institutionerna. När det mellan 2001-2005 var recession i övriga Europa fortsatte tillväxten i Slovakien. Landet har trots den starka tillväxten fortfarande stora regionala skillnader vad gäller välfärd och arbetslöshet. I Bratislava regionen kan man se en arbetslöshet på runt 2-3%, medan samma siffra i de delar av Östslovakien som är hårdast drabbade ligger mellan 18-20%. Även BNP per capita är starkt varierande mellan de olika regionerna. I Bratislava regionen har man en genomsnittlig BNP per capita som motsvarar 120% av EU genomsnittet medan motsvarande siffra för östra Slovakien endast är 39% (Wikipedia).

Expansionen av den privata marknaden i Slovakien har medfört att nya distributörer och nätverk har vuxit fram. Det är idag fullt möjligt att finna olika

distributörer för de flesta varor – från rena konsumtionsvaror med krav på många distributörer med stor geografisk spridning – till kapitalvaror med ett fåtal säljkanaler.

2.3 Makroekonomiska indikatorer

2.3.1 BNP¹¹

Slovariens Bruttonationalprodukt har sedan staten bildades 1993 visat en stark tillväxt. Landet har inte under någon period upplevt recession sedan det blev en självständig stat 1993. 1995 accelererade den ekonomiska tillväxten i landet och nådde 6.5%. Under föregående år hade ökningarna av BNP endast berott på en ökad export, men under 1995 gav den ökande inhemska efterfrågan utslag. Denna ökade under 1995 med mer än 10%, till stor del knutet till tillväxt av köpkraft och investeringsvilja. De kommande två åren fortsatte BNP att öka, nu inte bara påverkad av den inhemska efterfrågan utan även mer och mer av en extern efterfrågan.

Vladimir Merciar, som var premiärminister mellan 1994-1998 hade under sin tid lyckats få igång ekonomin och skapa en växande BNP, men detta berodde till större del på stora regeringsskulder och överlåning än på egentlig produktiv ekonomisk aktivitet. 1998 tillsattes en ny regering som genomförde ett antal ekonomiskt begränsande åtgärder, vilket ledde till en minskad inhemska efterfrågan. Ett annat viktigt faktum var att man under andra halvan av 1999 genomförde ett antal ekonomiska åtgärder för att lösa det kroniska underskottet i ekonomin som uppkommit under Meciar's mandatperiod. På grund av dessa åtgärder sjönk tillväxten i BNP med 1.3%. Effekterna av dessa åtgärder minskade snart och 2002 började den inhemska efterfrågan åter att öka. – år 2002 var den på en nivå av 4% årligen, vilket även innebar en fortsatt ökning av BNPn. Påföljande år fortsatte tillväxten, nu med mestadels som följd av en betydande ökning i export. Under 2003 stagnerade den inhemska privata konsumtionen åter, denna gång till följd av liberaliseringen av de tidigare justerade priserna. Importen på varor var fortfarande långt efter exporten, till huvudsak på grund av bilindustrin (VWs etablering i Slovakien).

¹¹ Sario, Doing business in Slovakia 2006
Marknadsintroduktion Slovakien
Senaste uppdateringen: 29 juni, 2007

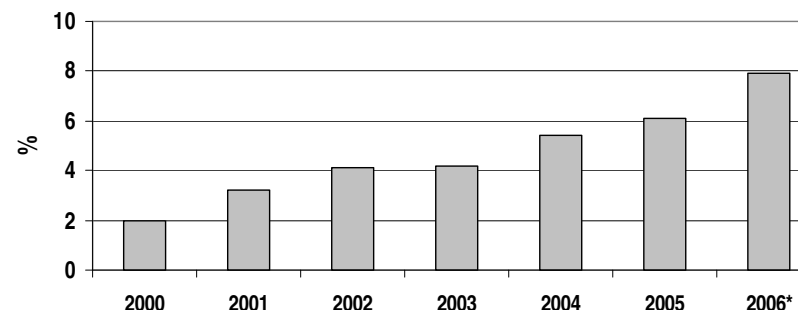

Bild 3: BNP tillväxt i % (Source: National Bank of Slovakia)

Under 2004 genomgick Slovakien den största tillväxten av länderna i regionen, BNP ökade med 5.5%. Den inhemska efterfrågan tog nu åter fart och vägde upp en minskning i export. Resultaten återspeglades i löneökningar och även i ökad konsumtion. Hushållen ökade sin konsumtion med 3.5% under hela året. Denna utveckling förstärktes sedan under 2006, med en fortsatt stark ökning av export och ett stort inflöde av utländska investeringar.

2.3.2 Inflation¹²

Mellan 1993-1998 ökade priserna stadigt på den slovakiska marknaden, detta var följden av de avregleringar man påbörjat under 1991. Prisökningarna berodde även på att man 1993 hade presenterat ett nytt skattesystem, där man infört moms och konsumtions skatt och på att man under slutet av året devalverade den slovakiska kronan. Under hela 1993 steg priserna på marknaden med 23.2%. Under 1994 presenterade nationalbanken en valuta policy, som fick inflationen att sakta ner, och nådde under året endast 13.5%. Under 1995 fortsatte denna minskning till 9.9% för att kulminera 1996 då konsumentpriserna endast ökade med 5.8%. Detta skedde trots en stark tillväxt av inhemska behov och en ökande volym av beviljade krediter.

¹² Sario, Doing business in Slovakia 2006

Under 1997 började inflationen åter öka, till en nivå av 6.1%. Detta föranleddes till stor del av de importavgifter som infördes, som tillsammans med andra antiimport åtgärder och ökning av reglerade priser bidrog till prisökningar för ett stort antal varor. Under första halvan av 1998 steg inflationen starkt till 7.6%. Under andra halvan av året avtog dock priserna som följd av den första deflationsutvecklingen under juli och augusti 1998. Den totala inflationen under året uppgick till 6.7%, alltså endast en total ökning med 0.6% mot föregående år.

I maj 1999 presenterades ett antal åtgärder som innebar betydande ökning av reglerade priser, höjd moms och introduktion av tullavgifter. Detta gjorde att inflationen på två månader steg från 7.1% till 13.6%. År 2000 sjönk inflationen åter till 8.4% och under 2001 till 6.5%. Under 2002 hade man planerat en ökning i de reglerade prissättningarna, men sköt fram denna till 2003. Detta fick som följd att inflationen sjönk till 3.4% för hela året. Under påföljande år, 2003, då prisökningen och en skatteökning genomfördes ökade inflationen till 8.5%. Under 2004 stannade den på 7.5%, detta berodde fortsatta prisändringen för reglerade priser. De priser som förändrades var elektricitet, värme, naturgas till hushåll, vatten, avgifter för persontransporter med tåg och på väg och post tjänster. Under 2005 fortsatte ökningen av reglerade priser, inom värme, vård, transport och skola. Inflationen minskade till en nivå av 2.8% under 2005.

2.3.3 Arbetslöshet¹³

Arbetslösheten i Slovakien är en av de högsta i hela EU, under senare år har läget dock förbättrats något med hjälp av ökat intresse från utländska investerare. Arbetslösheten i de olika regionerna skiljer sig radikalt. I Bratislava regionen ligger arbetslösheten under 7% medan man i östra Slovakien har nivåer på över 20%.

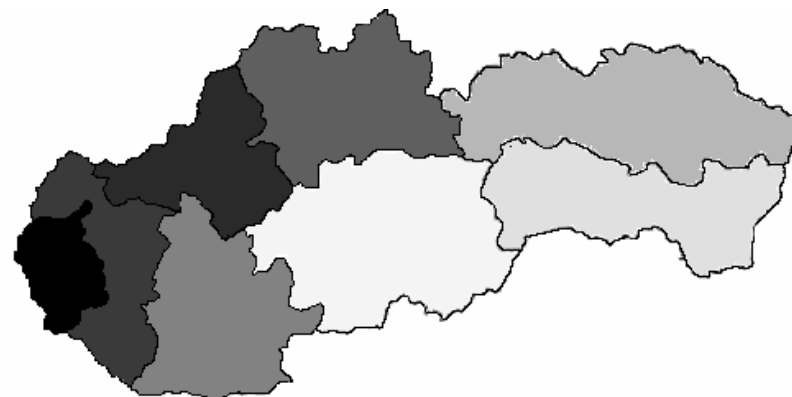

Bild X. Arbetslöshet i olika regioner. Svart- låg arbetslöshet, vitt- hög arbetslöshet (Källa: Slovstat, 2005)

Efter att Tjeckien och Slovakien blivit två självständiga stater steg arbetslösheten avsevärt snabbare i Slovakien än i Tjeckien, detta trots att man haft samma makroekonomiska och strukturella politik under åren som en gemensam republik. Den stora minskningen berodde på att Slovakien hade varit starkt beroende av export till COMECON (Council for Mutual Economic Aid) blocket, som var en ekonomisk sammanslutning av före detta kommunistländer. Man var även beroende av den importen av billigt råmaterial för tillverkning av krigsmaterial. Arbetslösheten förvärrades sedan år efter år för att 1998 växa radikalt och nå 20%. Mycket av arbetslösheten kom av att man lyckats få bukt med den överbemanning som rådde på många företag och även på att de företag som inte kunde producera konkurrenskraftiga produkter inte längre överlevde. I Januari 2003 förändrades de arbetslöshets villkor. Detta tillsammans med att arbetsmarkanden började ta fart bidrog till att den nya arbetslöshetssiffran hamnade på 15.2% jämfört med 17.9% 2002.

¹³ Sario, Doing business in Slovakia 2006
Marknadsintroduktion Slovakien
Senaste uppdateringen: 29 juni, 2007

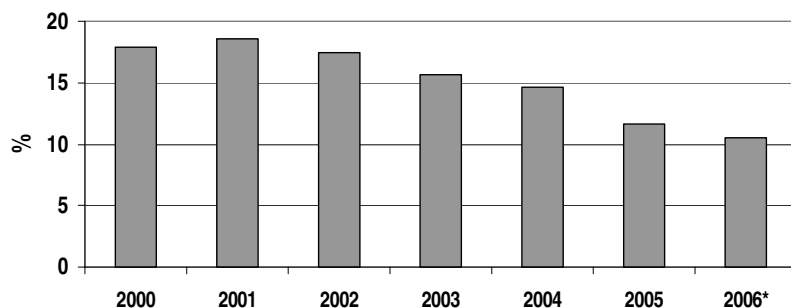

Bild 4: Arbetslöshet (Slovstat, 2006)

I slutet av 2003 och under 2004 steg arbetslösheten åter. Under 2005 kunde man åter se en minskning som fortsatte under 2006. Detta beror på att flödet av utländska investeringar och bättre interna villkor har börjat ge avkastning och man förväntar sig att arbetslösheten skall fortsätta sjunka under kommande år. Två större investeringarna har gjorts inom bilindustrin, där Peugeot Citroën har byggt upp en fabrik i Trnava och KIA en i Zilina. Dessa fabriker kommer att sysselsätta 3500 respektive 3000 personer och beräknas starta produktionen i slutet på 2006 och början av 2007. De stora biltillverkarna innebär också att ett flertal underleverantörer lockas till regionen, vilket kan komma att påverka arbetslösheten avsevärt. Exportrådet i Slovakien gjorde under 2006 en kartläggning av fordonsindustrin i landet, denna rapport kan återfinnas under: <http://www.swedishtrade.se/fordon/?objectID=4939>

Efter det att Slovakien blivit medlemmar av EU öppnas även möjligheterna att söka arbete i andra Europeiska länder.

2.4 Viktiga sektorer

De viktigaste sektorerna in landet är industrin, i synnerhet fordonstillverkning och metallindustri. Även läkemedel, papper och träindustrin är traditionellt starka grenar men fortsatt stark tillväxt. Under senare år har bygg/konstruktionssektorn ökat kraftigt, nya vägbyggen, modernisering och uppbyggnad av lokaler och bostäder är den största orsaken. Detta har möjliggjorts genom det ökade intresset från utländska investerare och även med hjälp av de EU-medel som investeras i landet.

2.4.1 Industri

Den starkaste industrin i dagens Slovakien är bilindustrin, tre stora biltillverkare har startat produktion på marknaden och 2008 beräknas Slovakien tillverka flest bilar per capita världen

Slovakien är även historiskt sett en stark industrination. Efter andra världskriget gjorde man stora ansträngningar för att öka den industriella utvecklingen i den Slovakiska delen av det dåvarande Tjeckoslovakien. Dessa satsningar gjordes för att jämna ut de klyftor som 1948 fanns mellan de olika folken, Slovakerna hade en 40% lägre BNP per capita än Tjeckerna. Denna transformation hade starkast inflytande på krigsmateriel industrin i Slovakien, som innan 1989 representerade 80% av den totala vapenindustrin i Tjeckoslovakien. Under 1987 när vapenindustrin var som starkast motsvarade den 5% av den totala industriella produktionen och 12% av landets export. Efter 1989 beslutade man att minimera vapentillverkningen.. Detta beslut grundade sig även i att kalla kriget tog slut och att Warsawapkten och COMECON löstes upp. Avsaknaden av alternativ produktion resulterade i allvarliga problem för ingenjörskonsten. Inte förrän 1994 började produktionen i detta fält åter att ta fart med produktion inom i första hand fordonsindustrin och dess underleverantörer.

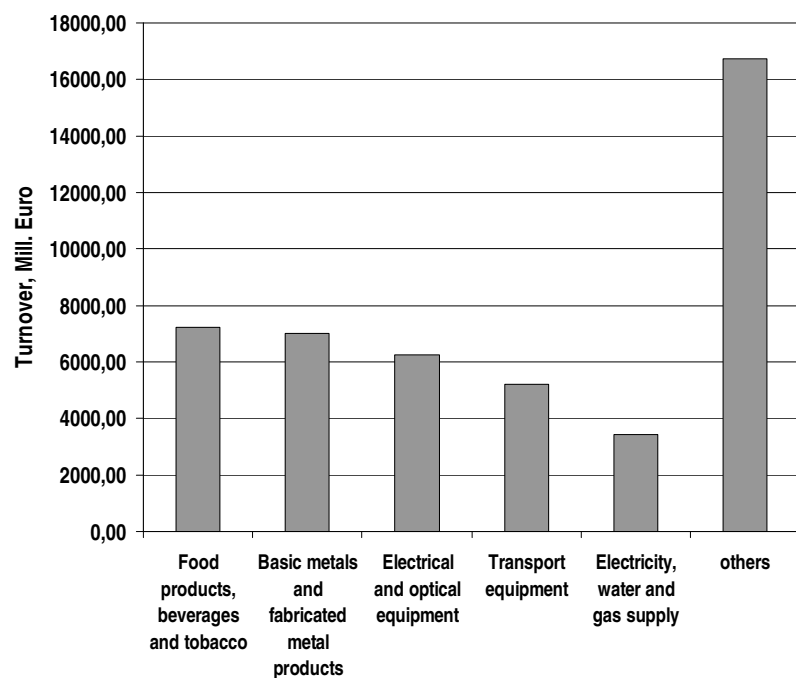

Bild 5: Omsättning i industrin per bransch, 2005 (Slovstat, 2006)

Andra industri grenar var inte lika starkt påverkade av transformationen som landet genomgick 1989, Kemi, metallurgi och läkemedelsindustrin är hörnstenar i den slovakiska ekonomin. Andra sektorer som klarade övergången 1989 relativt bra var trä, papper, textil och kläindustrin, elektronikproducenter, mat och tobaks industrin.

Under de senaste 15 åren har de största investerarna inom Slovakisk industri varit; Volkswagen, Whirlpool, Alcatel, Siemens, Kappa, Coca Cola, Neusiedler, Deutsche Telecom, U.S. Steel, Degussa, Aventis, Continental, INA, Nestlé, Sony, Panasonic, Punsch, Sachs, Emerson, Peugeot Citroen och KIA Hyundai.

Marknadsintroduktion Slovakien
Senaste uppdateringen: 29 juni, 2007

Den elektrotekniska industrin daterar tillbaka till slutet av 18 talet. Det första kabeltillverkande företaget grundades i Bratislava 1895. I början av 1900-talet fortsatte utvecklingen och flera elektroteknik företag grundades. Redan 1902 var Siemens- Schuckert Werke på den Slovakiska marknaden. Den största tillväxten inom denna sektor kom efter andra världskriget när man gick med i samarbetsorganisationen COMECON. Mellan 1989 och 1994 gick elektronik industrin tillbaka, man drog ner på antalet anställda i företagen och påbörjade transformationen till en marknadsekonomi. 1995 började sektorn påvisa positiva trender igen, då utländska investerare började intressera sig för sektorn.

Idag arbetar nästan 55 000 personer inom produktion av elektroniska produkter. Alla företag inom branschen är helt privatiserade och ägs till stor del av stora multinationella företag. Intresset har tilltagit under senare år, när fler och fler underleverantörer till fordonsindustrin har lockats till Slovakien. Tillverkningen av kemikalier daterar tillbaka till medeltiden. Fabriksproduktion av kemikalier började inte förrän under andra halvan av 18-talet. I takt med att jordbruken utvecklades bildades ett flertal företag för tillverkning av gödning. 1873 bildades det största Slovakiska kemi företaget, Dynamit Nobel. Utvecklingen fortsatte sedan med etablering av ett flertal andra stora kemiföretag. Kemiindustrin i Slovakien har främst varit fokuserad på produktion av raffinaderi och petrokemiska produkter, organiska och ickeorganiska produkter, läkemedels tillverkning, gummi och plast tillverkning. När transformationen kom 1989 drabbades kemiindustrin inte lika hårt som elektronik branschen, men man såg en sänkt användning av produktionskapacitet från 60% till 30%. Många produktionsanläggningar var byggda för marknader i Tjeckien och för före detta medlemmar av COMECON. Vändningen kom dock 1994 och idag finns det mer än 160 kemiföretag i Slovakien. De största aktörerna är Slovnaft, Matador, Continenetal Matador, Duslo och Chemosvit.

Den tredje största industrin i Slovakien är metallindustrin. Metallindustrin har en lång historia i landet, särskilt vad gäller järn och koppar. Dagens produktion och tekniska bas för järn kommer från vad man nu kallar Podbrezová, som tidigare var ett statligt verk för tillverkning av råls. Under

1950 och 60 talet togs beslut om uppbyggnad av ett flertal metall producerande fabriker, dessa byggdes i olika delar av landet och det handlade då om produktion av aluminium, stål och koppar.

Idag produceras mestadels järn och stål, järnlegeringar, aluminium och koppar. Produktionen av nickel lades ner under tidigt 90-tal, på grund av dålig lönsamhet. Företagen inom metallproduktion är privatiserade och produktionen utgör en avgörande del av den Slovakiska ekonomin. Sektorn har visat en kraftig tillväxt under senare år, 2004 hade man en försäljning på 3.6 m€. Det är i synnerhet stål tillverkningen som har ökat i omsättning. Det starkaste företaget inom metallsektorn är U.S Steel i Kosice som sysselsätter 17.000 personer.

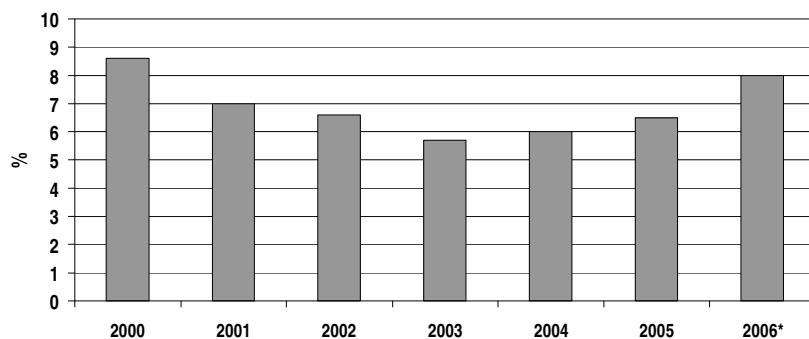

Bild 6: Tillväxt inom industriell produktion (Slovstat, 2006)

2.4.2 Byggnadssektor

Byggnadssektorn i Slovakien har visat en stark tillväxt under de senaste fem åren. Efter transformationen 1989 blev även denna sektor stark påverkad och nybygganden gick ner radikalt. Byggindustrin utgjorde 1989 mer än 9% av BNPn och sysselsatte mer än 10% av befolkningen. När industriproduktionen gick ner i landet medförde det en 30% minskning av BNPn. Detta innebar att

Marknadsintroduktion Slovakien
Senaste uppdateringen: 29 juni, 2007

man fick stänga ner flera konstruktions faciliteter och att antalet nybyggda lägenheter minskade. 1989 producerade man 33 500 nya lägenheter årligen. 1995 var siffran nere på 6157. Detta innebar massarbetslöshet inom sektorn, mellan 1992 och 1994 sades mer än 100 000 anställda upp från byggnads sektorn och dess marknadsandel sjönk till under 4.6% under 1994 och 1995.. Privatiseringen av byggnadssektorn har skett gradvis sedan 1989. 1995 var 80% av byggnadsindustrin privatägd och idag är i stort sett hela byggnadsindustrin i privata händer.

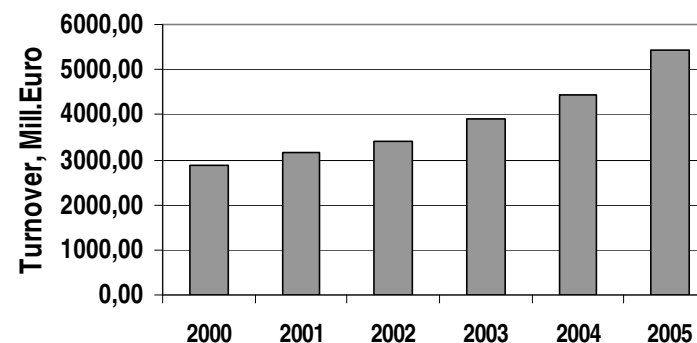

Bild 7: Omsättning inom byggsektorn (Slovstat,2006)

2.4.3 Fastighetssektor

Antalet utländska investerare i Slovakien har med en jämn takt stigit sedan 1993 och stora affärskomplex samt lägenheter med mycket hög standard lockar. Fastighetsmarknaden, är trots dess känslighet för svängningar i ekonomin, inte en högriskmarknad. Investeringar i fastighetsmarknaden är långsiktiga. I Bratislava regionen har antalet kontorslokaler ökat starkt under senare år och man tror nu att marknaden är mättad.

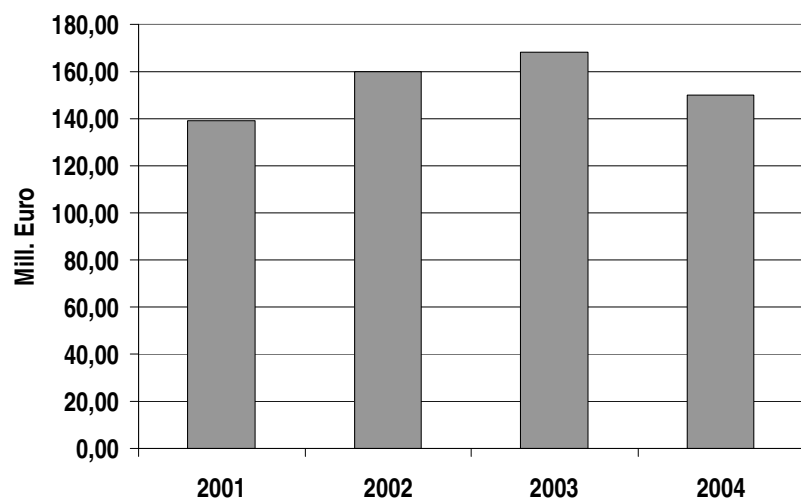

Bild 8: bostadshus (Yearbook of the Slovak construction 2006)

2.4.4 Jordbruk

När Slovakien skulle anpassa sig till en marknadsekonomi och det offentliga stödet drog ner 1990 blev det svåra tider för landets jordbruk. Under denna period gick produktionen ner och anpassade sig till de inhemska behoven, som influerades av en lägre inköpskraft än tidigare. Även strukturen på konsumtionen och konsumentbeteendet förändrades vid denna tid. Sedan 1995 har produktionen stabiliserats.

År 2000 och år 2003 påverkades det slovakiska jordbruket av extremt torrt väder, vilket starkt påverkade den ekonomiska situationen hos lantbrukarna. År 2004 kom en vändning, väderförhållandena var bättre och man fick som nya EU medlemmar del av de utbetalningar som gjordes i enlighet med den gemensamma jordbrukspolicy.

Man förväntar sig att det slovakiska jordbruket gradvis skall anpassa sig till EU marknadens priser, med växande eller avtagande trender beroende på

Marknadsintroduktion Slovakien
Senaste uppdateringen: 29 juni, 2007

handelsvaror och på total inkomst för jordbrukare. En ökad effektivitet och konkurrenskraft hos jordbruken kommer också att bidra till den ekonomiska tillväxten hos sektorn.

Av Slovakiens totala area utgörs 49.7% av jordbruksmark och 40.84% av skog.

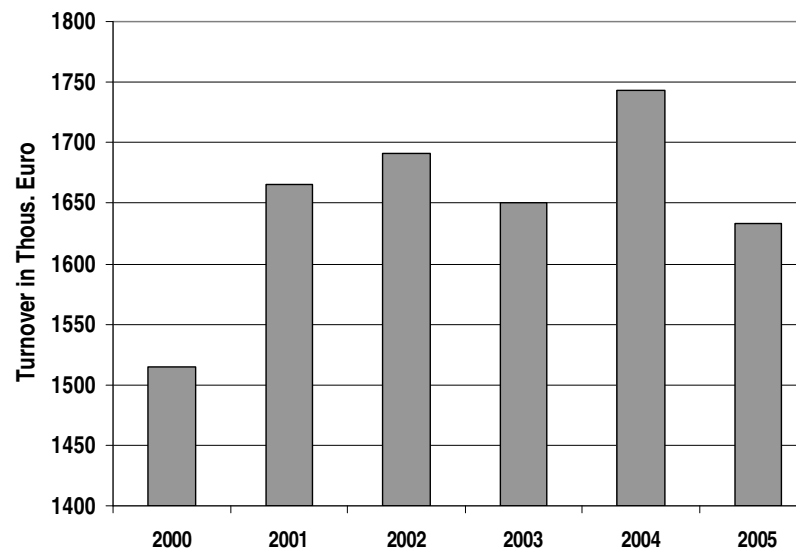

Bild 9: Jordbruksproduktion tusen € (Slovstat, 2006)

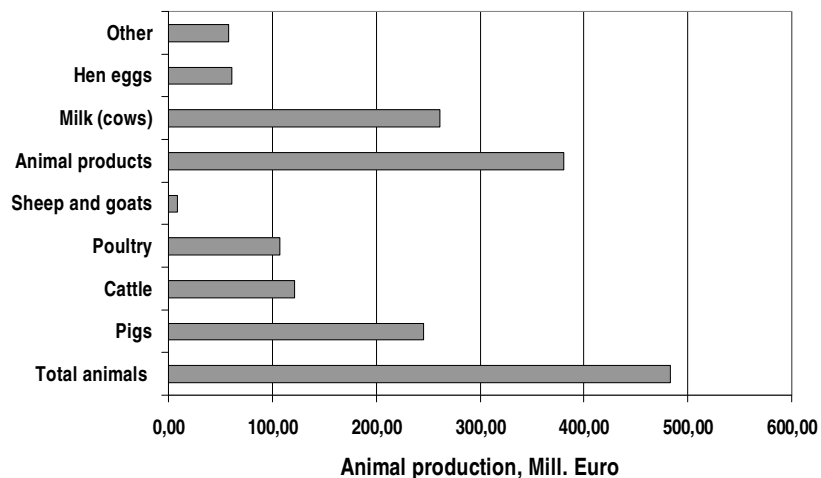

Bild 10: Nettoproduktion, djuruppfödning, 2005 (Slovstat, 2006)

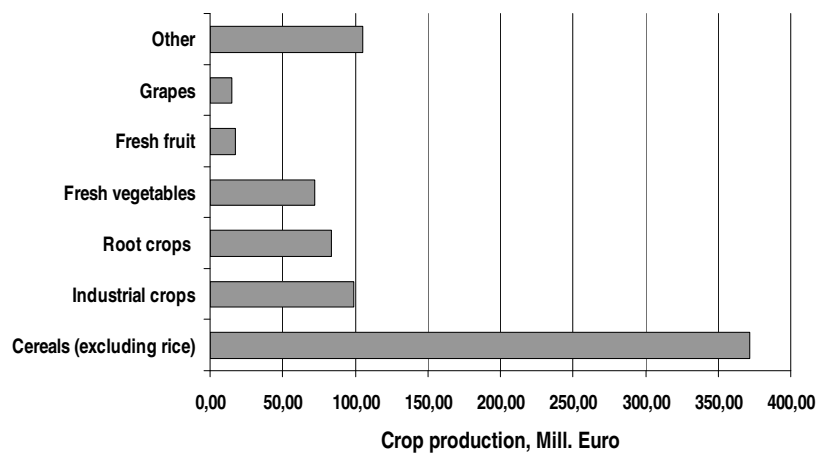

Bild 11: Nettoproduktion, grödor, 2005 (Slovstat, 2006)

Marknadsintroduktion Slovakien
Senaste uppdateringen: 29 juni, 2007

2.4.5 Skogsbruk

Ungefär 40 procent av Slovakiens yta täcks av skog, 2 177 000 hektar, och det statliga skogsföretaget Lesy s.r sköter en större del av skogen.

Lesy s.r grundades 1999 efter ett beslut av Jordbruksministeriet att slå samman ett antal statliga skogsföretag. Det är en ekonomisk förening med tillstånd att utföra företagsrelaterade aktiviteter, produktion och handel. Huvudkontoret ligger i staden Banská Bystrica.

År 2005 ägdes 41,8 procent av skogen av staten och 52,3 procent var icke-statligt, såsom privata skogsägare, kommuner, kyrkor och kooperativ. Skogarna i de södra och östra delarna av Slovakien består av lövskog och blandad skog, medan barrträden dominerar i de bergiga zonerna i centrala och norra Slovakien. 2003 stod barrskogen för 41 procent av skogarna och lövskogen för 59 procent.

För närvarande finns det nio nationalparker i Slovakien. Det är TANAP, Pieninský raj, Nízke Tatry, Slovenský raj, Malá Fatra, Muránska planina, Poloniny, Velká Fatra, Slovenský kras, med en sammanlagd yta på 317 890 hektar. Under de senaste åren har en grön trend spritt sig och man använder alltmer naturliga brukmetoder, och ökad skogsrestaurering, behandling och skydd av ung skog, gallring. 2005 ökade investeringarna i skogsindustrin med 81,3 procent jämfört med föregående år.

2.4.6 Massa- och Pappersindustrin

Massa- och pappersindustrin i Slovakien är en traditionell industri som sträcker sig tillbaka till tiden efter andra världskriget. Det finns sex fabriker med större produktionskapacitet.

Ägarna kommer från Slovakien, Holland, Irland, Finland och Österrike. Trenderna inom industrin är ett minskat antal anställda samt minskat antal pappersmaskiner, men ökande produktionskapacitet och produktivitet. Även investeringarna i miljövänlig produktion ökar. Massa- och pappersindustrin hanterar mest s.k. home råmaterial (trä och returpapper)

Det är en exportorienterad bransch och under 2006 exporterades 83% av det man producerade i Slovakien. Europas första pappersbruk med sulfatfri teknologi startades i Slovakien.

Viktiga massa- och pappersproducenter i Slovakien:

Smurfit Kappa: Štúrovo - pappersmassa och fluting, 570 employees

Mondi Business Paper: Ružomberok - kopiatorpapper, 1953 employees

SHP Harmanec + Slavošovce: pappersnäsdukar, toalettpapper, hushållspapper, 439 + 194 employees.

Metså: Žilina - pappersmassa och pappersnäsdukar, 583 employees

Bukocel: Hencovce - pappersmassa, 618 employees

Antal anställda inom industrin: 3885 (2007)

Omsättning inom industrin: 27,2 miljarder SKK (0,81 mdr euro) (2006)

Export: 83 % (2006)

2.4.7 Telecom

Mobilnätverket har genomgått en stor tillväxt under de senaste fem åren. Det finns tre mobila nätverk på den slovakiska marknaden; T-mobile, Orange och Telefonica.

Användandet av fast telefoni minskar till förmån för mobiltelefonin.

- Antalet fasta linjer har minskat med 50 procent under de senaste 5 åren (130 000 st, 2002)

- Slovak Telecom som är den enda operatören för fast telefoni ser sin framtid inom bredband, "new voice" och datatjänster.

Telecomsektorn i Slovakien sysselsatte 10 027 personer 2005. Enligt en undersökning som Telecom Bureau gjorde, saknar telecommarknaden effektiv konkurrens; Slovak Telecom har 80 procent av marknaden. Mobilmarknaden i

Marknadsintroduktion Slovakien

Senaste uppdateringen: 29 juni, 2007

Slovakien har troligtvis nått sin mättnadspunkt och man behöver lägga mer fokus på kvarhållande av kunder och kundvård

2.4.8 Textil- och klädindustrin

Slovariens textil- och klädessektorer har varit under hårt tryck genom att den slovakiska valutan har stärkts jämfört med euron och dollarn. Analyser har visat att detta har lett till minskad export av textil och kläder.

Nästan 83 procent av den slovakiska produktionen exporteras. 95 procent av exporten sker inom EU och de viktigaste kunderna är Tyskland, Italien, Tjeckien och Österrike. De mest exporterade varorna är vävda och stickade kläder. Kläder står för 65 procent av textil- och klädexporten.

Andra faktorer som har negativt inflytande på sektorerna är den stadiga ökningen av import av textil och kläder. De viktigaste importländerna är Tyskland, Italien, Tjeckien och Österrike; det vill säga samma som för exporten, samt Frankrike och Kina. De varor man huvudsakligen importerar är bomullsgarn, vävda tyger, filament, yllegarn och tekniska textilier.

2.4.9 Livsmedelsindustrin

I Slovakien utgör bröd, mjölk och kött den större delen av livsmedelsindustrin. År 2005 investerades 1889 miljoner SEK inom den slovakiska livsmedelsindustrin, merparten av dessa investeringar kom från inhemska investerare.

De största företagen inom livsmedelssektorn i Slovakien är Heineken, Nestlé, Kraft Foods, Tauris och Palma Tumys.

Intresset från utländska investerare för den slovakiska livsmedelsindustrin har ökat stadigt sedan 1990. Sedan år 2001 har merparten av investeringarna varit inom; mejerisektorn - i huvudsak från franska, tyska, italienska, ungerska och holländska företag; socker framställning - tyska och franska företag och inom icke alkoholhaltiga drycker.

År 2005 importerade Slovakien livsmedel för 16,3 miljarder SEK och exporterade livsmedel för 10,9 miljarder SEK. De största importvarorna är kött och frukt och de största exportvarorna mjölkprodukter och drycker. De största handelspartnerna är Tjeckien, Tyskland och Polen.

Handel med Sverige:

Handeln av livsmedel mellan Sverige och Slovakien har ökat stadigt sedan EU inträdet. År 2005 var importen 48 miljoner SEK och exporten 95 miljoner SEK.

2.4.10 Turism

Slovakien har mycket att erbjuda turister, trots detta förblir det en av de minst välkända semesterdestinationerna i Europa. Den Slovakiska regeringen siktar på att skapa förutsättningar för att utveckla turism- och hotellsektorn i landet, för att öka dess andel av Slovakiens ekonomi. Man förbereder en ny strategi för slovakisk turism till år 2013. Aktiv turism utgjorde cirka 2,7% av Bruttonationalprodukten år 2006. Detta är en tiondel mer än året innan, men fortfarande mindre än omgivande länder.

Slovakisk turism är i behov av effektivare marknadsföring. Trots detta ser man varje år en positiv trend vad gäller antal turister och förtjänsterna inom turistnäringen. År 2006 besökte 30,6 miljoner turister Slovakien. Samma år tjänade man mer än 1,2 miljarder € på turismen, vilket är 23,8% mer än föregående år. Prisnivåerna i Slovakien är fortfarande relativt låga i förhållande till länder i västra Europa. Priserna har dock stigit kraftigt under de senaste åren och anpassas mer och mer till övriga EU-länder.

För vilka nationaliteter är Slovakien mest attraktivt?

De tre nationaliteter som besöker Slovakien mest frekvent är turister från Tjeckien, Polen och Tyskland. Övriga nationaliteter som är representerade starkt är turister från Storbritannien, Ryssland, Turkiet, Italien, USA, Frankrike, och dessutom ser man ett ökat intresse från Ukraina och koreanska länder.

Sevärt i Slovakien

Slovakien är speciellt känt för sina skidorter, historiska städer, grottor, träkyrkor, nationalparker och andra natur tillgångar. De höga Tatraberger, den högsta bergskedjan i Slovakien, är en mycket populär destination. Bergskedjan har varit en av de sista kandidaterna för vinter olympiaden vid flera tillfällen. De låga Tatraberger och Slovak Paradise (nationalpark) är också ett mycket populära resmål. Som ett av få bra arv från kommunisttiden har Slovakien ett mycket stort antal nationalparker.

Slovakien har även blivit världsberömt för sina många mineralkällor och SPA. Det mest berömda och ett av de äldsta är SPA Piešťany. Nya moderna vattenparadiser startas upp runt om i landet, ett exempel är *Aquacity* i Poprad. Slovakien har även ett stort antal gruvor, utav vilka några ligger under beskydd av UNESCO. Bland dessa, Ochtinská Aragonite grottan, vilken är en av tre aragonit gruvor i världen.

Slovakien har även ett stort antal anrika slott. Det mest välkända är Bojnice (vilket har använts vid ett flertal inspelningar av filmer) och Spiš (det största slottet i Europa som finns med under UNESCOs beskydd). Så gott som varje stad i Slovakien har ett vackert historiskt centrum. Bland de allra vackraste är Bratislava, Košice, Banská Štiavnica, Kremnica, Bardejov and Levoca med vackra stenkyrkor från barocken eller den gotiska eran. Två kyrkor är skyddade av UNESCO, dessa är St. James kyrkan i Levoca (med det högsta träaltaret i världen) and 'the Church of the Holy Spirit' i Žehra. Slovakien är även rikt på sång, dans och folktradition. Det är dock endast ett fåtal av slovariens historiska byarna som finns kvar idag. Två av dess är skyddade under UNESCO - Cicmany och Vlkošinec.

3 Utrikeshandel och utländska investeringar

Slovariens handel har ökat kraftigt under senare år liksom intresset från utländska investerare. Landet har gynnsamma förhållanden med billig arbetskraft, låga skatter, relativt låga hyreskostnader och en mycket bra placering i Europa. Slovakien blev under 2004 utnämnd av Världsbanken att vara ett av de 20 mest investerarvänliga länderna i världen.

3.1 Inledning

Efter 1948 var utrikeshandeln helt centraliserad. Nya statligt ägda företag skapades för att sälja produkter till statligt ägda företag och kooperativ. Utrikeshandel var under denna tid helt kontrollerat och planerat av staten. Efter 1989 blev dessa företag privata aktieföretag, ägda av tillverkare, investeringsfonder, eller andra juridiska personer. Många av företagen från kommunisttiden försvann under omvandlingsprocessen, men idag finns fortfarande merparten kvar och är framstående exportföretag. Exempel på sådana är Technopol, Kerametal och Martimex.

Idag är utrikeshandeln i landet i stort sett helt öppen. Alla personer som finns listade i företagsregistret kan syssla med utrikeshandel. Endast export av vapen, ammunition och speciella livsmedel och råmaterial kräver exportlicens. Detsamma gäller vid import av denna typ av varor. Efter att Slovakien blivit del av EU blev Slovariens licensieringspolicy densamma som för övriga EU länder.

Slovakien är del i :

WTO: World Trade Organization

EU: Europeiska Unionen

OECD: Organization for Economic Co-operation and Development

CEFTA: Central European Free Trade Agreement

Marknadsintroduktion Slovakien
Senaste uppdateringen: 29 juni, 2007

3.2 Slovariens utrikeshandel

Efter fallet av den totalitära regim fick Slovariska företag stora problem med placering av sina produkter. Omstruktureringar och privatisering gjorde att ekonomin förändrades i grunden. Slovakien är en liten marknad och på grund av detta krävs det en hög export effektivitet. Tyvärr så har flödet av utländskt kapital och tillväxten av inhemska privata investeringar inte varit tillräckliga utan man har hamnat i underskott i utrikeshandeln, dvs. importen har varit högre än exporten. Låg kapacitet av den Slovariska ekonomin har gjort att ett stort antal produkter måste importeras, särskilt vad gäller kraft elektronik. Även vad gäller transport fordon och maskin produktions utrustning är importen relativt hög.

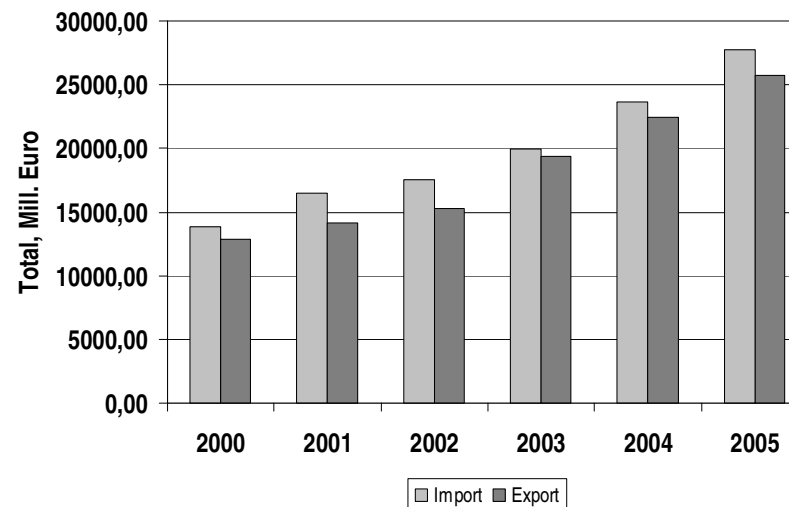

Bild 12: Import and Export, Mil € (Slovstat, 2006)

Under 1997 och 1998 var situationen särskilt kritisk eftersom balansen av underskott i stadsbudgeten översteg 10% av BNPn. Den passiva handelsbalansen var under 2001 särskilt hög och översteg då 25 miljarder

SEK. Under 2003 visade utrikeshandeln en stor ökning i Slovakien. Den positiva utvecklingen fortsatte även under 2004, särskilt under början av året. Januari och Februari visade en positiv handelsbalans. I de efterföljande månaderna var exporten åter lägre än importen. I juni var underskottet i handelsbalansen som störst (SEK -2.3 miljarder). I slutet av året hade man ett underskott i handelsbalansen på SEK 11.75 miljarder vilket var SEK5.7 Miljarder mer än under 2003. , eftersom bilindustrin minskade sin export och det inhemska behovet av importvaror fortsatte öka.

3.2.1 Handelsutbyte med Sverige¹⁴

Handeln mellan Slovakien och Sverige har ökat stadigt under de senaste sju åren. Idag finns 55 svenska företag etablerade i Slovakien och ytterligare ett stort antal är representerade via distributörer. Många svenska företag väljer även att söka underleverantörer på den slovakiska marknaden, på grund av det gynnsamma prisläget..

Sedan självständigheten 1989 har handeln mellan Slovakien och Sverige utvecklats positivt. Importen från Sverige uppgick under 2005 till 1.75 miljarder SEK, vilket är en minskning från 2004 med 5%. Sveriges export till Slovakien utgör 2% av den totala svenska exporten. De viktigaste exportvarorna från Sverige till Slovakien är verkstadsmaskiner, fordon, kemikalier och papper. Scania och Volvo Truck har för närvarande 50% av den slovakiska lastbilsmarknaden.

Även de Svenska företagen inom försvarsindustrin visar starkt intresse för Slovakien. Det som är av störst intresse är då modernisering av det slovakiska flygvapnet och radarövervakningsystem.

Exporten från Slovakien uppgick 2005 till 1.59 miljarder svenska kronor, vilket innebär en ökning med 14% mot året innan. Exporten till Sverige utgör 0.2% av Slovakiens totala export. De främsta exportprodukterna är verkstadsprodukter, möbler och alkoholhaltiga drycker.

¹⁴ Svenska Ambassaden, Landpromemoria, 2006
Marknadsintroduktion Slovakien
Senaste uppdateringen: 29 juni, 2007

Förutsättningarna för ett ökat svensk-slovakiskt ekonomiskt samarbete är goda. Det finns f.n. ett drygt 50-tal svenska dotterbolag i Slovakien. IKEA har idag fyra fabriker i Slovakien och SCA en större fabrik i centrala Slovakien. Förpackningsföretaget Nefab invigde 2005 en ny fabrik i södra Slovakien och Sapa AB köpte i början av 2006 ett slovakiskt företag för tillverkning av aluminiumprofiler. Enligt uppgift från det slovakiska ekonomiministeriet uppgår de svenska investeringarna i Slovakien till nästan 100 milj euro.

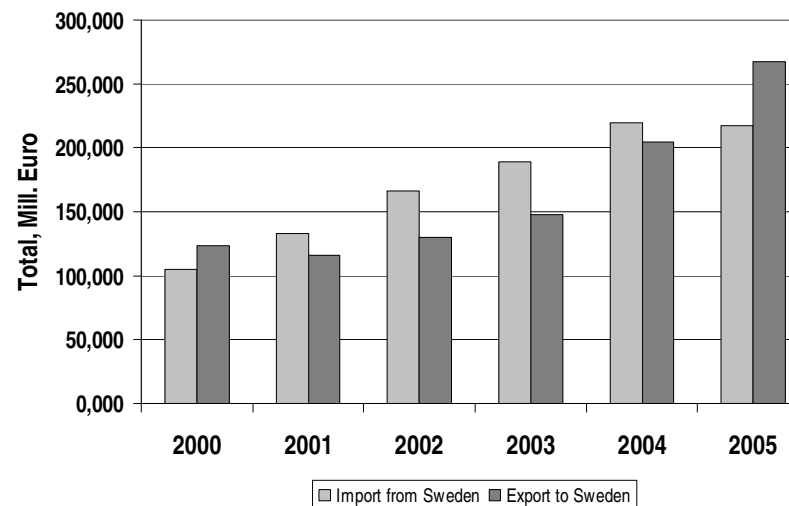

Bild 13: Handel med Sverige, Mill € (Slovstat, 2006)

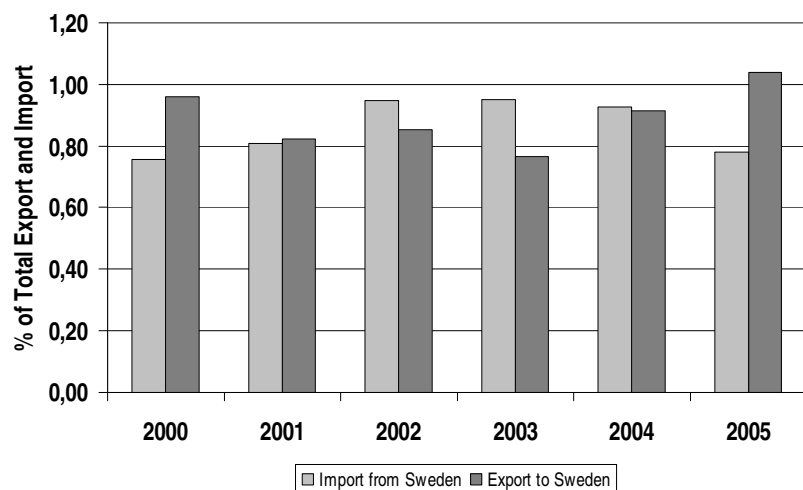

Bild 14: Handel med Sverige som procent av total import och export (Slovstat, 2006)

Jämfört med Sveriges stora handelspartners, i första hand Tyskland, Storbritannien, USA och de övriga nordiska länderna, kan vår handel med Slovakien förefalla att vara av liten betydelse. Likväl tilldrar sig Slovakien ett växande intresse bland allt fler små och medelstora svenska företag. Fortfarande är det industrin som tilldrar sig flest svenska företag men intresset för tjänstesektorn ökar ständigt.

3.3 Utländska investeringar i Slovakien

Efter femton år av politiska och ekonomiska reformer har Slovakien stärkt sin position som ett av de snabbast växande länderna i Central- och Östeuropa. Intresset från utländska investerare är starkt och landet har lockat till sig ett stort antal multinationella företag under senare år.

Sektorer som varit intressantast för utländska investerare under senare år har varit Industri (38.4%), bank och försäkring (22.2%), grossist och detaljhandel (13.1%), produktion av elektricitet, gas och vatten (10.5%), transport och telekommunikation (9.2%).

Marknadsintroduktion Slovakien

Senaste uppdateringen: 29 juni, 2007

Den största delen av investeringarna skedde i redan välutvecklade regioner i Slovakien eftersom där redan finns en utvecklad infrastruktur, utbildad arbetskraft och tillgång till kontors- och produktionslokaler. Detta är då i första hand i Bratislava regionen och runt Trnava, Zilina och Trencin. En av de främsta anledningarna till att investera i Slovakien är kostnader och möjligheten att reducera dessa genom att förlägga delar av sin verksamhet hit, framförallt är kostnaderna för arbetskraft lägre i Slovakien än i många andra delar av Europa. Takten på löneökningarna har också varit låg på grund av den rådande arbetslösheten.

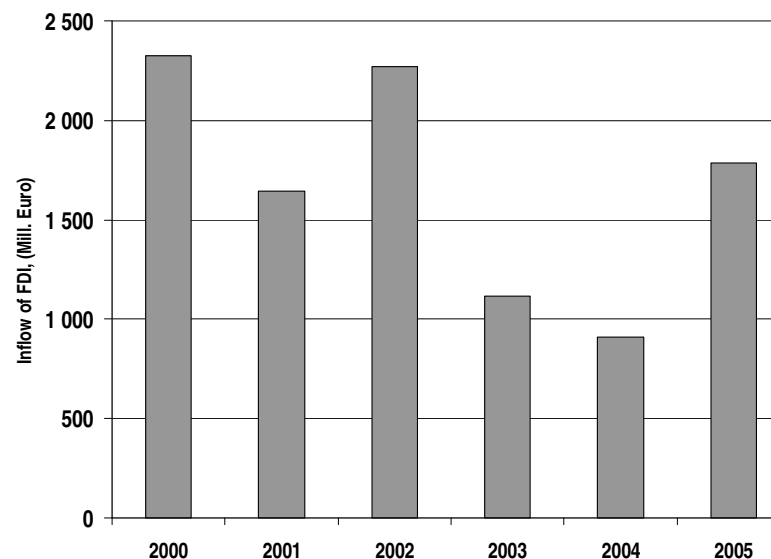

Bild 15: FDI Mil € (www.finance.gov.sk, 2006)

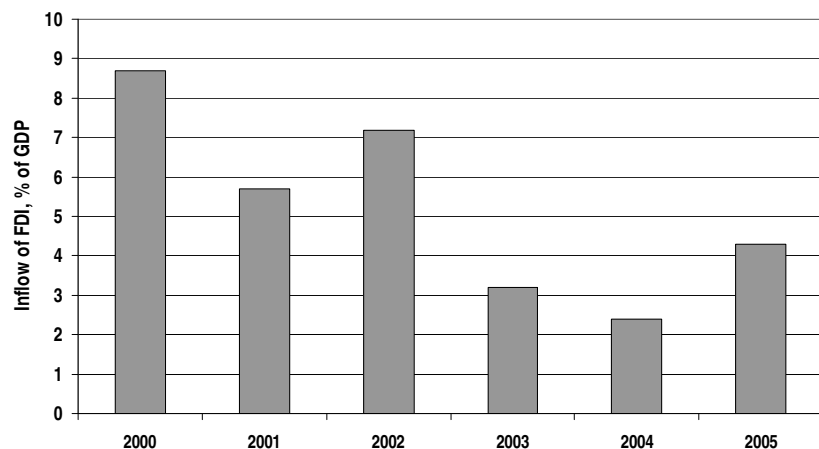

Bild 16: FDI as % of GDP, (Slovstat, 2006)

De länder som visat sig mest när det gäller utländska investerare mellan 2000-2005 har varit Nederländerna (24.3%), Tyskland (19.4%), Österrike (14.1%), Italien (7.5%), USA (8 största investerarna, 4%). De största utlandsägda företagen är: Deutsche Telecom (Tyskland), Neusiedler (Österrike), Gaz de France (France), Gazprom (Ryssland), U.S.Steel (U.S.), MOL (Ungern), ENEL (Italien), E.ON (Tyskland).

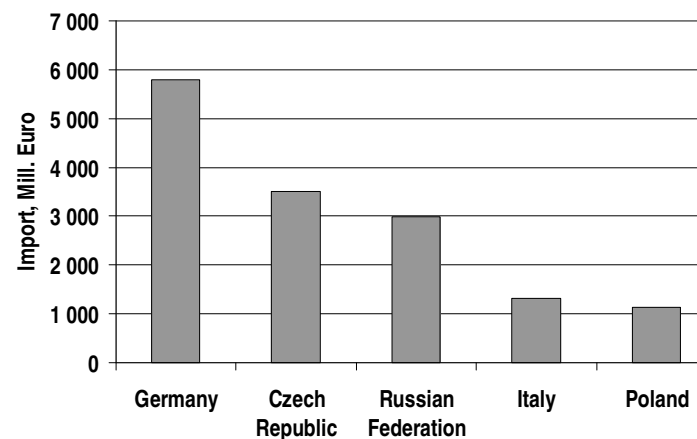

Bild 17: Största handelspartners 2005 (Slovstat,2006)

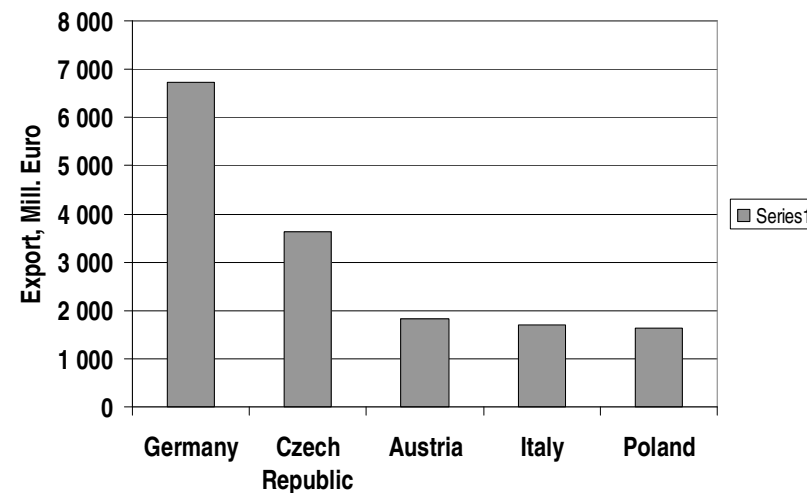

Bild 18: Största handelspartners, Export 2005 (Source: Slovstat, 2006)

4 Att göra affärer på den slovakiska marknaden

Den förra regeringen genomförde ett flertal reformer som förbättrade affärsklimatet i landet, vilket har lett till stora ökningar av investeringar. En av reformerna var införandet av platt skatt på 19%. Affärskulturen i landet är lik den svenska, vilket gör att svenska företag oftast känner sig hemma på den slovakiska marknaden. Landet har under de senaste 15 åren genomgått en stor förändringsprocess från statligt ägande till privat ägande med ett flertal utländska investerare.

4.1 Inledning

Tack vare Slovakiens medlemskap i NATO och EU och landets gynnsamma läge är Slovakien en attraktiv marknad för utländska investeringar. Den mest intressanta regionen för investeringar är huvudstaden Bratislava. Investeringarna ökar dock idag i hela Slovakien, bl.a. i städer som Trencin och Zilina där fordonstillverkarna har startat produktion har varit föremål för betydande investeringar.

Slovakien har på bara några år omvandlats från en planekonomi till en marknadsekonomi. Mentaliteten kännetecknas både av gammalt öststatstänkande och ett mer västerländskt synsätt. Det går en skarp skiljelinje mellan det gamla och det nya Slovakien. Skillnaderna märks i levnadsstandard, livsstil, kultur, utbildningsnivå, var man bor, jobbar osv.

I Slovakien finns både det gamla och det nya representerat. Det gamla representeras av statligt ägda företag, ministerier, statliga institutioner med äldre personal som saknar språkkunskaper och servicekänsla. Det nya består av privata företag, nystartade företag, utlandsägda företag osv. med ung, välutbildad personal med språkkunskaper och känsla för service.

4.2 Affärsklimat och affärskultur (relaterat till Sverige)

4.2.1 Affärsklimat

Det Slovakiska affärsklimatet har förbättrats mycket under senare år och de framtida tillväxtmöjligheterna på marknaden bedöms vara mycket goda. Starka argument för etablering på marknaden är att landet har ett gynnsamt geografiskt läge i Europa, lönenivån i landet är relativt låg, man har ett gynnsamt skattesystem (med 19% platt skatt) och att tillgången på kvalificerad arbetskraft är god. Det är även lätt att hitta pålitliga samarbetspartners på marknaden .

Under 2005 genomförde exportrådet i Bratislava en affärsklimat studie där man intervjuade svenska företag med aktivitet i Slovakien för att få en bild av deras uppfattning av marknaden. Faktorer som studerades var motiv för etablering, lagstiftning, ekonomi och finansiering och etableringsvillkor. Denna studie kan hittas på exportrådets hemsida. Eftersom det är så många länder och företag som investerat i Slovakien för närvarande och som säljer sina produkter på den slovakiska marknaden har de slovakiska företagen tvingats göra sig konkurrenskraftigare genom att höja kvalitén på sina varor. Närheten till Österrike gör även att man, i synnerhet i Bratislava regionen, söker sig över gränsen där urvalet är bättre för att göra inköp.

Idag ser utländska företag en konkurrensfördel i Slovakiens EU medlemskap. Tullarna har avskaffats och man tillämpar samma produktcertifikatprocesser som i övriga medlemsländer. Andra viktiga konkurrensfaktorer är tillgången till kapital, kompetens när det gäller tillstånd, registreringar och certifikat, samt gärna kunna så mycket som möjligt om landet och folket.

Korruption anses vara ett litet problem i landet, och förekommer mer och mer sällan. Mutor förekommer men blir mindre och mindre vanliga och är absolut ingenting man ska behöva ta med i beräkningen för att kunna göra affärer i Slovakien. Det handlar i flera fall om tjänster och gentjänster. I den offentliga

sektorn där lönerna är relativt låga är mutor något vanligare än i den privata sektorn.

4.2.2 Affärs och företagskultur

Personliga relationer är viktigt i Slovakien, mässor och andra tillfällen att knyta kontakter kan inte underskattas. Privatliv och affärsliv går tätt tillsammans. Titlar är mycket viktigt i Slovakien, detta kan vara bra att veta när man har kontakt med företag på marknaden. Muntliga överenskommelser bör man undvika, allt bör vara skriftligt. Ett kontrakt är ett mycket viktigt dokument och borde vara precist och detaljerat.

Man kan stötta på språkliga svårigheter när man gör affärer på marknaden, eftersom en stor del av affärsvärlden inte har kunskaper i engelska. I många fall kan det vara bra att om man kan komplettera med tyska, eftersom stora delar av den äldre generationen talar bättre tyska än engelska.

4.2.3 Möjliga bolagsformer i Slovakien¹⁵

Utländska företag och enskilda personer kan på samma grunder som slovakiska starta upp och bedriva affärsverksamhet i Slovakien. Utländska företag och enskilda personer kan idag äga bolag i Slovakien från 100 procent av andelarna till en obetydlig andel. Om man, som utländskt bolag eller utländsk person, väljer att sätta upp ett registrerat bolag i Slovakien finns det följande former att välja mellan: joint stock company (ack.spol.) eller bolag med begränsat ansvar, en form vars direkta motsvarighet inte finns i Sverige Limited Liability Company (Ltd.) (spol. s.r.o.) Skillnaden mellan joint stock company (aktiebolag) och Ltd. är bland annat att aktiebolag skall börsnoteras och att det därför krävs en noggrannare redovisning och publicering av denna. Spol. S.r.o. är den vanligaste bolagsformen i Slovakien.

¹⁵ KPMG, Investment in Slovakia
Marknadsintroduktion Slovakien
Senaste uppdateringen: 29 juni, 2007

Företagsformer

- **Spolocnost s rucenim obmedzenym** (spol. s r.o, s.r.o) Limited Liability Company. Denna företagsform är den mest vanlig förekommande. Minst en ägare och max 50 delägare. Alla delägare är ansvariga för företagets åtagande upp till beloppet av deras enskilda investering. Minsta investerings kapital är 200 000 SKK och lägsta beloppet för investerare är 30 000 SKK.
- **Verejna obchodna spolocnost** (ver. obc. spo, v.o.s) Unlimited Partnership. Minst två personer driver företag under samma företagsnamn. Gemensamt ansvar. Kapitalet består av depositioner som varje partner bidrar med. Beloppen på dessa depositioner regleras inte i lagen.
- **Akciova spolocnost** (akc. spol, a.s) Joint-stock company. Aktiebolag. En enskild delägare är inte ansvarig utan företaget ensamt är ansvarigt. Varje delägare får utdelning på dess investering beroende på företagets resultat. Minsta grundkapital är 1 000 000 SKK
- **Druzstvo Cooperativ**. Är ett partnerskap med obegränsat antal personer som deltar. Typiskt förekommande inom mat- och jordbruksindustrin.
- **Komanditna spolocnost** (kom. spol, k.s) Limited Partnership. En eller flera partners ansvariga. Kapitalet består av investeringar från delägarna

Skillnaden mellan de olika företagsformerna är mestadels relaterat till antal grundare, storlek på registrerat kapital, ansvar, skapande av obligatoriska reserver., distribution av vinst och delaktighet av partners och medlemmar. Nedan följer en noggrannare beskrivning av varje företagsform.

Exportrådet i Slovakien har konsulter som specialiserat sig på bolagsbildning och kan kontaktas för närmare information.

**LIMITED LIABILITY COMPANY (spol. s.r.o.)
spoločnosť s ručením obmedzeným**

The preferable form of conducting business in Slovakia by a foreign investor is through a limited liability company (s.r.o.) in which 100 % shares are owned by the investor

- *Purpose*
Established for the purpose of conducting a business and any other purpose allowed by law
- *Founders*
May be established by one or more individuals or legal persons. It may not be established, however, solely by another single-member limited liability company. Maximum number of shareholders is 50. A natural person may not be sole shareholder of more than three companies
- *Minimum capital*
SKK 200,000
- *Minimum value of one share*
SKK 30,000
- *Company liability*
The company is liable for its debts and obligations with its whole property

More information to be found at www.kpmg.sk, Investment in Slovakia

**GENERAL PARTNERSHIP (ver. obch. spol.)
verejná obchodná spoločnosť**

- *Purpose*
Established for the purpose of conducting a business and any other purpose allowed by law. It is a so-called "personal company".
- *Founders.*
May be established by two or more individuals or legal persons
- *Minimum capital*
No minimum capital
- *Company liability*
Liable for all partners obligations together and individually up to the extent of their full assets.

More information to be found at www.kpmg.sk, Investment in Slovakia

JOINT STOCK COMPANY (ack.spol.)

akciová spoločnosť

- *A joint stock company is a company where the registered capital is composed of a set number of shares of a set nominal value.*
- *The company may exist as a private or public joint stock company.*
- *Founders*
May be established by one or more legal entities or by one or more shareholders.
- *Minimum capital*
SKK 1000 000
a minimum of 30 % of the monetary contribution must be registered when setting up the company. The rest should be registered within the time period stipulated by the companies by –laws, otherwise within a year after the foundation
- *Company liability*
The shareholders are not liable for the debts and obligations of the company.

More information to be found at www.kpmg.sk, Investment in Slovakia

LIMITED PARTNERSHIP (kom. spol.) komanditná spoločnosť

A company in which more one or more legal persons or individuals carry on business activities under a common business name

- *Founders*
May be established by one or more individuals or legal persons. It may not be established, however, solely by another single-member limited liability company. A natural person may not be sole shareholder of more than three companies
- *Minimum capital*
SKK100,000
30% should be paid before the company is entered in the commercial register.
- *Minimum payment of one partner:*
SKK 10, 000
- *Company liability*
guarantee the liabilities of the company up to the amount of their unpaid contributions registered in the commercial register

More information to be found at www.kpmg.sk, Investment in Slovakia

Cooperative družstvo

Purpose: Undertake business activities or to satisfy the economic and social needs of its members

- *Founders:*
A cooperative has to have at least five members. It can also be formed between at least two legal entities .An unlimited number of persons can be members of the cooperative
- *Limited partners has to make a contribution to the partnership with a minimum of SKK 10 000, otherwise the amount specified in the memorandum. No minimum capital for general partners.*
- *Minimum capital*
SKK 50,000
- *Members may be required to pay a fee to join, in accordance with requirements set by the association.*
- *Company liability*
A company, in which one or more partners bear liability for the partnership obligations to the extent of their un-paid contributions registered in the Commercial register.

More information to be found at www.kpmg.sk, Investment in Slovakia

4.3 Förutsättningar för bedrivande av verksamhet

4.3.1 Efter Slovakiens EU-inträde

Vid handel inom EU råder fri rörlighet av varor och tjänster. Varor som kommer från ett annat EU-land är, med vissa undantag, befriade från alla tullformaliteter. Reglerna för hur och var du ska betala mervärdesskatt informerar Skatteverket om, www.skatteverket.se.

Varor som är i fri omsättning i de nya medlemsländerna den 1 maj betraktas som gemenskapsvaror. Varorna kommer därför att kunna röra sig fritt inom EU utan att du behöver betala tull och andra skatter.

Slovakien och de andra kandidatländerna har under lång tid förberett sig för anslutning till Europeiska unionen. Tullfrågorna har varit ett område av särskild betydelse eftersom alla länder sinsemellan är beroende av varandra inom unionen. En kedja är inte starkare än sin svagaste länk. På grund av tullens själva funktion är skapandet av en ändamålsenlig, effektiv och modern tullförvaltning ett absolut nödvändigt inslag i anslutningspaketet. Kontrollen av den yttre gränsen för det utvidgade EU:s räkning kommer i sig att vara en viktig uppgift, samtidigt som tullens egentliga funktion på en enhetlig marknad kräver särskild sakkunskap.

Nära samarbete mellan kommissionen och partnerländernas och medlemsstaternas tullförvaltningar har redan lett till betydande framsteg. Detta har särskilt märkts genom att länderna antagit ny tullagstiftning. Trots det återstår det mycket att göra, särskilt när det är fråga om att uppnå en operativ kapacitet som motsvarar den som finns i EU. Detta gäller särskilt på sådana arbetsområden som är nya för dem (t.ex. tillämpningen av den gemensamma jordbrukspolitik).

Att kontrollera efterlevnaden av EU:s tull- och handelsrelaterade lagstiftning kommer i sig att bli en viktig uppgift för Slovakiens tullförvaltning. Att göra

detta, samtidigt som allt mer handel tillåts flöda utan otillbörliga hinder, kommer att bli mycket svårt.

För mer information kontakta Tullverket på telefon 0771-520 520 eller www.tullverket.se Undantaget från den fria rörligheten inom EU gäller varor som ska anmälas på grund av gällande införselrestriktioner t.ex. vapen, tobak, alkohol och narkotika samt djur och produkter av djur. Kontakta därför berörd tillsynsmyndighet om du vill veta mer. TullSvar, tfn 0771-23 23 23, hjälper dig med vilken myndighet du ska vända dig till.

4.3.2 Olika typer av stöd

Slovakien erbjuder ett stort antal stöd till investorer som startar upp verksamhet i landet. Dessa stöd baserar sig på en kombination av flera lagar:

- Act on State Aid ni 231/1999
- Act on investment incentives no. 565/2001
- Act on Income Tax no. 595/2003
- Act on Services for Employment no. 5/2004

Investeringsstöden är gjorda i enighet med gällande EU regler.

I regioner där BNPn per capita understiger 75% av genomsnittet för EU, kan man få hjälp via statligt stöd med upp till 50% av den totala investeringen. I regioner där BNPn överstiger 75% av genomsnittet för EU, ännu så länge endast i Bratislava regionen, är nivån för statligt stöd 20% av investeringen. Om investeringen görs i en sektor som klassas som känslig, som exempelvis bilindustrin, kan stöd endast fås upp till en nivå av 15%.

De typer av investeringsstöd som finns är:

1. Tax lättnader
2. Stöd för åstadkommande av nya arbetstillfällen
3. Stöd för utbildning

För mer information om olika stöd, kontakta Exportrådet i Bratislava

4.4 Lagstiftning

De lagstiftningar som berör uppstartande av ett företag är:

Commercial Code – the Act 513/1991 Coll. as amended by the posterior regulation

Act 530/2003 Coll. on Commercial Register as amended by the posterior legislation

Act 328/1991 Coll. on bankruptcy and composition as amended by the posterior regulation

Skattelagstiftning

Med de ekonomiska reformerna 2004 infördes en ny skattelagstiftning. Den slovakiska skattelagstiftningen består av:

- Inkomstskatt
- VAT; moms
- Punktskatt
- Fastighetsskatt
- Fordonsskatt
- Lokala skatter
- Stämpelavgifter av olika slag

Skatteskyldiga

Företag som har sitt säte i Slovakien eller vars ledning har sitt säte i Slovakien är generellt sett sedda som hemmahörande i landet och är därmed skyldiga att betala slovakisk inkomstskatt. Individer som har en permanent adress i Slovakien eller som stannar i landet mer än 183 dagar under ett kalender år är även de sedda som hemmahörande i landet och är skyldiga att betala inkomstskatt.

Momsen utgår på alla varor och tjänster i Slovakien samt på importerade varor och tjänster – inom alla företag som överskrider en viss omsättning (SKK 1,5 milj).

Marknadsintroduktion Slovakien
Senaste uppdateringen: 29 juni, 2007

Sociala avgifter betalas av både arbetsgivare och arbetstagare och innefattar pensionsförsäkring, sjukpension, sjukförsäkring, olycksfallsförsäkring och arbetslöshetsförsäkring. De sociala avgifterna som arbetsgivaren betalar är 35,2 procent, maximalt dock SKK45 500+ 0,8% (ca. 12.000 SEK). Arbetstagaren själv betalar 13,4 procent av bruttolönen för sociala avgifter och sjukförsäkring, dock maximalt till en nivå av SKK32 500 (ca. 8.500 SEK).

För mer information om skatter och skattelagstiftningar se, www.kpmg.sk, *Investment in Slovakia*

Produktkrav

I samband med att Slovakien trädde in i EU har produktkravslagstiftningen harmoniserats med den inom EU rådande.

Till följd av den nya metoden för teknisk harmonisering, inriktas EU:s lagstiftning om teknisk harmonisering på nödvändiga skydds krav, som fastställs i EU-direktiv, och som produkterna på marknaden måste följa så att man får en hög skyddsnivå och så att produkterna kan röra sig fritt inom unionen och i EES-länderna. Varje direktiv enligt den nya metoden omfattar en bred produktfamilj (maskiner, byggmaterial, leksaker, emballage etc.) eller s.k. horisontella risker (t.ex. elektromagnetisk kompatibilitet). Med ett förfarande för bedömning av överensstämmelse kan tillverkarna förvissa sig om att när produkterna släpps ut på marknaden och är CE-märkta uppfyller de alla krav i direktiven, i synnerhet de nödvändiga kraven. Här ingår också gemensamma regler för användning av CE-märket. Förfarandet är harmoniserat på EU-nivå och i det medverkar produkternas tillverkare och/eller organisationer som är kvalificerade att göra bedömningen av överensstämmelse och som utsetts av medlemsstaterna - de s.k. anmälda organen. SIS-Standardiseringen i Sverige (tel +46 (0)8 610 30 00).

Det svenska provnings- och certifieringsorganet Semko (tel. +46 (0) 8 750 00 00) har samarbetsavtal med de båda polska certifieringsorganen PCBC och BBJ-SEP

Av tillverkaren krävs alltid en gedigen dokumentation som underlag för CE-märkning. Dokumentation som styrker att produkten uppfyller kraven i direktivet. Dokumentationen ska innehålla en "Försäkran om överensstämmelse", vilket innebär att tillverkaren intygar att produkten uppfyller gällande krav, samt ett "Tekniskt underlag", vilket bland annat måste innehålla ett provningsprotokoll för produkten, konstruktionsritningar och bruksanvisning. I vissa direktiv ställs också krav på en så kallad riskanalys. Uppgifterna ska kunna visas upp för myndigheterna, även efter det att tillverkningen upphört (ofta 10 år). Ansvarig myndighet i varje EU-land är skyldig att utföra marknads kontroll som omfattar både dokumentation och utrustning. Om brister hittas väntar olika påföljder som varningsannonsering, försäljningsförbud, återtagande, böter eller fängelse. Vid skador som uppstår på grund av produktfel väntar påföljder enligt produktansvarslagen.

4.4.1 Arbetsmarknaden

Kostnaden för arbetskraft är väsentligt lägre i Slovakien än i de flesta andra Europeiska länder. Enligt KPMG är arbetskraft, vid identisk produktivitetsnivå, 30% billigare i Slovakien än i Tjeckien, Ungern och Polen och 6.5 gånger billigare än i de flesta västeuropeiska länderna. Den genomsnittliga timlönen år 2004 var ungefär 4,5€ (Eurostat).

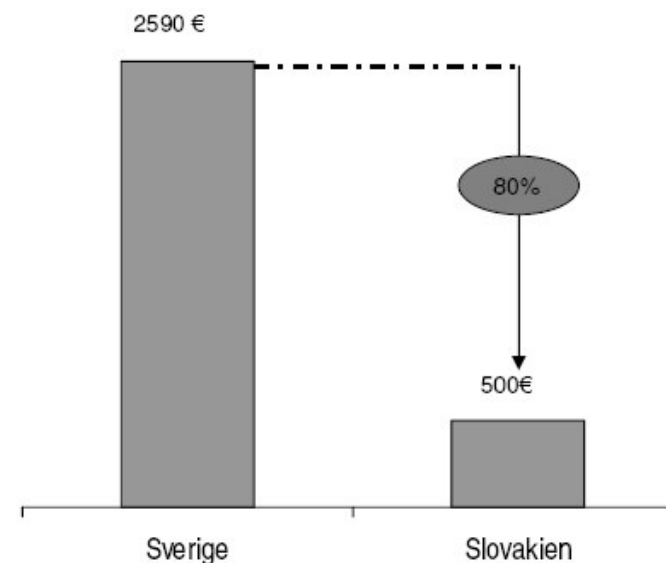

Bild 19: Jämförelse mellan månadslön (SCB, Slovstat)

För industriarbetare var månadslönen år 2005 enligt KPMG i genomsnitt 497€ och för byggnad 389€. Bristen på personal som är språkkunniga har lett till en ökning av lönerna för dessa har ökat. En flerspråkig sekreterare med några års arbetserfarenhet kan enligt KPMG tjäna upp till 872 € per månad.

Den officiella minimilönen var under 2005 200€ i månaden eller 1.15 € per timme. Arbetstiden per vecka är högst 40 timmar

4.5 Vart kan jag vända mig för mer information?

4.5.1 Exportrådet

Exportrådets har kontor i Bratislava och är Sveriges exportfrämjande organisation i Slovakien. Exportrådets uppgift är att främja svensk export, att verka för svenska företags internationalisering och att bistå dessa på bästa sätt. Under handelssekreterarens ledning arbetar det fem svenska och slovakiska konsulter. Exportrådet utför uppdrag som till exempel:

- Exportinformation: Exportrådet hjälper svenska företag med kostnadsfritt information - gäller mindre fråga som ej kräver ingående efterforskning.
- Bolagslistor: Har listor på samtliga svenska företag som finns på marknaden
- Exportteknisk information

Inom ramen för Exportrådets konsultverksamhet utförs ett stort antal projekt för Svenska företag varje år. Dessa berör områden som:

- Marknadsundersökningar: Exportrådet kan hjälpa till med en marknadsundersökning för att se om den Slovakiska marknaden är intressant.
- Distributörssökningar
- Leverantörssökningar
- Rekrytering
- Företagsetablering

4.5.2 Övriga informationskanaler

Svenska ambassaden i Slovakien

Den svenska ambassaden handlägger huvudsakligen ärenden av makroekonomisk, politisk och kulturell natur. Den konsulära avdelningens serviceverksamhet inkluderar bl.a. hjälp till behövande svenska medborgare samt pass- och viseringsärenden.

Marknadsintroduktion Slovakien

Senaste uppdateringen: 29 juni, 2007

Swedish Chamber of Commerce in Slovakia

Swedish Chamber of Commerce är en affärsmannaklubb för skandinaviska chefer och chefer för skandinaviska företag i Slovakien som etablerades i April 1997. Klubben har ca 42 medlemmar som möts 5-10 gånger per år vid olika events.. För mer information om Svenska handelskammaren i Slovakien, besök www.sweden.sk. Här kan du hitta information om medlemsavgifter, kommande aktiviteter och namn på medlemmarna.

5 Praktisk information

Det är relativt lätt att ta sig runt på resande fot i Slovakien och kommunikationerna inom landet fungerar mycket bra. Nedan kan ni finna lite praktiska tips inför besöket i landet och även lite tips för den som planerar ett längre uppehåll i landet. En liten reseparlör inför resan har även inkluderats.

5.1 Inledning

När man besöker/flyttar till en ny plats behöver man läsa in sig en del på landet innan sitt besök. I Slovakien kan det vara relativt svårt att hitta information på engelska om man inte vet vart man skall leta. Förhoppningsvis kan nedanstående information vara till stöd vid ditt besök i landet. I slutet av avsnittet finns även en del länkar till användbara Internetsidor.

5.2 Att komma till Slovakien

5.2.1 Hur tar man sig till Slovakien?

När man reser från Skandinavien är det troligen lättast och bekvämast att resa med flyg. Antingen flyger man då in till Bratislava eller till Wien som bara ligger en timme bort. Bratislava ligger även nära Budapest och Prag (ca 3-4 timmars resa).

5.2.2 Flyg

Bratislavas Flygplats M.R. Štefánika, är Slovakiens största internationella flygplats. Den är belägen en halvmil från stadens centrum och resan tar 15-20 min. Från flygplatsen tar man sig lättast med Taxi, men se till att chauffören använder taxametern. Det är annars väldigt vanligt att turister får betala flera gånger den fastställda tariffen. Man kan även ta sig från flygplatsen med flygbussen, nummer 61, till Trnavske myto (20 min), där man byter till spårvagn, linje 1, 4 eller 14 för att komma till centrum (hållplats Mariánska).

Marknadsintroduktion Slovakien
Senaste uppdateringen: 29 juni, 2007

Buss 61s slutdestination är Bratislavas centralstation. Bussbiljett **måste** köpas innan man stiger på bussen och säljs i informationsdisken i ankomsthallen på flygplatsen eller i den gula automat som finns på busshållplatsen (endast mynt accepteras). Biljetterna finns för 10 och 30 min resa och måste stämpas på bussen för att vara giltiga.

Det finns för närvarande inga reguljära direktflyg från Sverige till Bratislavas flygplats. Man får byta flyg på någon större Europeisk flygplats. Lågprisbolaget Skyeurope flyger mellan Bratislava och Köpenhamn två gånger i veckan och kan vara ett bra alternativ om man bor i södra Sverige. Länkar till flygbolagen kan hittas under kapitel 5.11.3, Kommunikationer med Slovakien.

Många som reser till landet väljer att flyga till Wiens flygplats, Schwechat, dit det går direktflyg både från Stockholm, Göteborg och Köpenhamn. Restiden mellan Wien och Bratislava är mindre än en timme. Från Wiens flygplats tar man sig lättast med flygbussen som avgår varje timme framför flygplatsen. Biljetter köps under dagtid inne på flygplatsen och på kvällstid direkt av chauffören. Busstider kan hittas under:

<http://www.idos.cz/ConnForm.asp?tt=J&cl=E5>

5.2.3 Tåg

Att åka tåg till Slovakien rekommenderas inte, såvida man inte har gott om tid. En tågresa från Stockholm till Bratislava kräver flera byten av tåg och tar ett helt dygn.

5.2.4 Pass och visum

Det finns inte längre några gränskontroller vid gränserna mellan de flesta EU-länderna. Det är tack vare det s.k. Schengen-avtalet som är en del av EU:s lagstiftning. Genom Schengen-reglerna avskaffas alla inre gränskontroller och i deras ställe införs effektiva kontroller vid EU:s yttre gränser och en gemensam visumpolitik. Alla gamla EU-länder är Schengen-medlemmar utom Irland och Storbritannien. De nya medlemsstaterna, däribland Slovakien, deltar ännu inte helt i Schengen. Det betyder att man behöver ett giltigt pass för resor till Irland, Storbritannien och de nya medlemsstaterna eller ett ID-kort om man

är EU-medborgare national. Norge och Island tillhör inte EU, men ingår ändå i Schengen-området.

Ta dock alltid med ett giltigt pass eller ID-kort vid resor inom EU eftersom du kan komma att behöva styrka din identitet. Om det skulle krävas för den allmänna ordningen eller nationella säkerheten kan nämligen kontroller göras vid de inre gränserna under en begränsad period. När du passerar EU:s yttre gränser måste alla ha giltigt pass.

Tar du med bilen kan det vara bra att veta att körkort och bilförsäkring som utfärdats i ett EU-land är giltiga i EU:s övriga länder, och sin mobiltelefon kan man också använda överallt. Det svenska körkortet är dock inte giltigt som ID kort och kan därför inte användas vid passkontroll eller annan identifiering.

5.3 Att ta sig runt i Slovakien

5.3.1 Flyg

Slovakien är ett relativt litet land. Från Bratislava, som ligger längs västerut, till Kosice, som ligger i öst kan det vara aktuellt att flyga. På grund av landets storlek är bil och tåg populära transportsätt för inrikesresor.

5.3.2 Bil

Det slovakiska motorvägsnätet är mest utbyggt i Bratislava regionen, i den västra delen av landet, och är av relativt bra kvalitet. Därutöver finns det många lands- och motorvägar av högst varierande kvalitet, dessa är därtill ofta tungt trafikerade. Många vägar går dessutom genom städer och samhällen och det är mycket viktigt att köra försiktigt speciellt på natten, på grund av dålig belysning, bilar och hästskjutsar som saknar ljus samt fotgängare utan reflexer. Bilparken har blivit yngre och består alltmer av motorstarka bilar från väst. Tillsammans med en bristande trafikmognad medför detta att trafikolycksfrekvensen är mycket hög.

Om du planerar att resa till Slovakien med bil måste du ta med dig originalet av registreringsbeviset och det så kallade gröna kortet (bevis om trafikförsäkring) för bilen. Några kopior godkänns varken av tullen eller av polisen.

Marknadsintroduktion Slovakien
Senaste uppdateringen: 29 juni, 2007

Halvljus är obligatoriskt under perioden 1 november till 1 mars. Numera är det inga större problem att hitta bensinstationer och längs huvudvägarna finns det en hel del som är öppna dygnet runt. Blyfri bensin finns tillgänglig på majoriteten av bensinstationer runtom i landet.

Om man har tänkt sig att hyra bil är det bäst att beställa en i förväg. Dessutom måste man ha fyllt 21 år och ha haft körkort i minst ett år. Att hyra en bil är dock relativt billigt, många företag tar endast ut runt 1000-1500 SKK per dag (250-400 SEK). Under 'övriga länkar' återfinns en länk till gröna sidorna och biluthyrning i Slovakien.

5.3.3 Tåg

Tågförbindelserna mellan de stora städerna är bra och man kan oftast ta sig fram med hjälp av tåg även till små byar på landsorten men då oftast med flera tågbyten. Tågbiljetter är fortfarande billiga och de kan köpas på alla tågstationer men tänk på att de minsta stationerna kan ha varierande öppettider. För tidtabeller se: <http://www.zsr.sk/>

5.3.4 Buss

Eurolines har turer till alla Slovakiens större städer, se [www. Eurolines.sk](http://www.Eurolines.sk)

Stadstrafik

Bussar och spårvagnar har en mycket hög turtäthet i Bratislava men under rusningstid är de ofta överfulla och man bör vara medveten om risken för ficktjuvar. Biljetter kan köpas i vissa tidningskiosker och i de gula automater som finns vid merparten av busshållplatserna. Var noga med att köpa en biljett med tillräcklig tidsmarkering för din resa (10min eller 30 min).

För tidtabeller se: <http://www.imhd.sk/ba/>

5.4 Att leva i Slovakien

5.4.1 Prisnivå

Slovakien är för västerlänningar fortfarande ett billigt land att leva i. Slovakernas köpkraft är bland de lägsta i EU, 2004 låg den på 51 procent av den genomsnittlige EU-medborgarens, vilket får sin naturliga avspeglning i prisnivån. Livsmedel och tjänster är billigt. Medan de flesta varor, i synnerhet import varor, ligger på liknande eller högre priser än i Sverige.

5.4.2 Säkerhet

De brott som ökat snabbast på senare år är bilinbrott och bilstölder. För att undvika inbrott i bilen bör man absolut inte lämna några saker synliga kvar i bilen. Det är framför allt bilradion som är åtråvärd men också mobiltelefoner, väskor osv. Att radion är kodad förhindrar inte stöld. Det är inte ovanligt att hela bilen stjäls och bara ett fåtal av bilarna hittas. Det är vanligt att lyxbilar stjäls eftersom det brukar vara beställningsjobb medan billigare modeller oftast tjänar som tillfälligt "reservdelslager". Försök därför att alltid parkera på bevakade parkeringsplatser. Ficktjuvar förekommer, var därför speciellt uppmärksam på tåg och spårvagnar vid trängsel samt över huvudtaget på platser där det är mycket folk. För övrigt är risken att bli utsatt för överfall och rån inte större i Bratislava än i andra storstäder.

Nedan vidarebefordras några allmänna tips inför utlandsresor, som hämtats från Näringslivets beredskapsbyrå (NBB):

Passet är det viktigaste dokumentet. Se till att det är giltigt och att fotot verkligen liknar innehavaren. Notera passets nummer samt plats och datum för utfärdandet eller ta kopia av passet och förvara denna information någon annanstans än i plånboken eller väskan. Ha alltid med telefonnummer till svenska ambassaden eller konsulatet och till den lokala kontakten, gärna också till hotellet. Ha också med information om hälsotillståndet – en läkare kan komma att behöva den i händelse av sjukdom: ev. kronisk sjukdom, daglig medicinering, blodgrupp och ev. läkemedelsallergier, skall vara tydligt angivna, om olyckan är framme. När det gäller bagage, använd låsbara resväskor. Man bör inte dra uppmärksamheten till sin person eller sina ägodelar genom att

bära dyrbara smycken eller armbandsur, vilket kan leda till att man utsätts för stöldförsök. (Ytterligare information om säkerhetsåtgärder kan erhållas från NBB, tel. 08-762 60 00).

5.4.3 Olycksfall och sjukdom

Vid nödfall är det samma nummer som i Sverige, 112. Vid mindre akuta olycksfall ring 155 för ambulans, 158 för polis och 150 för brandkår. Förvänta dig inte att någon på ovanstående nummer talar engelska.

Sjukvården i Slovakien har fortfarande stora brister. Framför allt saknas det modern utrustning, men det råder inte längre någon brist på läkemedel. De flesta statliga sjukhusen är ofta nerslitna och har stor platsbrist. Det startas alltför privata kliniker men det är endast ett fåtal av dessa som bedriver sjukhusvård. I allvarigare fall bör man överväga att åka hem och åtminstone vänta med större ingrepp. Det är viktigt att teckna rätt reseförsäkring. För att vara säker på att få bra vård rekommenderas privata sjukhus och privata kliniker. Turister, affärsresenärer och de som inte omfattas av den lokala sjukförsäkringen borde vid sjukdom uppsöka en privat mottagning. Man bör vara på sin vakt när man uppsöker vård, eftersom det inte är helt ovanligt att man tar ut högre arvoden för utläningar.

5.5 En liten reseparlör

Slovakiskan hör till de slaviska språken, men har det latinska alfabetet, vilket är till god hjälp när man behöver läsa vägskyltar eller är på café och restauranger. De flesta restauranger i Bratislava har numera även en meny på engelska. Nedan finns en liten hjälp till första besöker i landet .

Dakujem – Tack	Listok -Meny
Prosím – Var så god	Polievka - soppa
Dobré rano- God morgon	Mäso - kött
Dobrý den - God dag	Ryby - fisk
Dobrý večer - God kväll	Kuracie - kyckling
Dobrá noc - God natt	Ryža - ris
Ahoj - Hej / Hejdå	Zemiaky - potatis
Dovidenia - Farväl	Cestoviny - pasta
Kde je...? - Var är/ligger...? -	Chlieb – bröd
Ano - Ja	Syr - ost
Nie – Nej	Šunka - skinka
Poprosím účet - Notan, tack	Ovocie - frukt
vpravo –höger	Zelenina - grönsaker
Ľavy – vänster	Voda - vatten
Velmi dobre – mycket bra	Pivo - öl
Pardon – Ursäkta	Víno – vin
Švedsko – Sverige	kapusta - kål

d

5.6 Att arbeta i Slovakien

5.6.1 Arbets- och uppehållstillstånd

I medlemsländerna i det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) är fri rörlighet för arbetstagare en grundläggande rättighet som gör det möjligt för medborgare i ett EES-land att arbeta i ett annat EES-land på samma villkor som medborgarna i det medlemslandet.

5.7 Bra att veta inför första Slovakienbesöket

5.7.1 Dricks m.m.

Om dricks inte ingår i notan, är det brukligt att ge 10 procent om servicen varit bra. Taxichaufförer brukar få beloppet avrundat uppåt. Garderobsavgiften varierar men den brukar ligga på mellan 10-20 SKK.

5.7.2 Helgdagar

Slovakien har 15 allmänna helgdagar, under helgdagarna är de flesta butiker i centrum stängda. Köpcentrumen har dock öppet till 21.00 alla dagar.

- Slovakiska Republikens ursprung: 1e Januari
- Trettondagen: 6e. Januari
- Långfredagen: datum varierar
- Annandag påsk: datum varierar
- Majdagen: 1e Maj
- Republikens befrielse, nationaldagen: 8e Maj
- Sankt Cyrilus och Sankt Methodius dag, ortodox högtid: 5e Juli
- Slovakiska Nationella upproret: 29e Augusti
- Författningsdagen: 1e September
- Jungfru Maria och de Sju syndernas dag: 15e September
- Alla helgons dag: 1e November
- Kampen för frihet och demokrati: 17e November
- Julafton: 24e December
- Juldagen: 25e December
- St. Stephens dag: 26e December

5.7.3 Mått, vikt, tid, datum, el

Slovakien har samma vikt-/måttssystem och tid som Sverige. Sommartid tillämpas under samma period som i Sverige och datum anges med dag följt av månad och år.

Elnätet har 220 V växelström. Spänningsfall eller korta avbrott inträffar då och då, medan längre avbrott på flera timmar är ovanliga. Eluttagen ser ut som i Sverige.

Marknadsintroduktion Slovakien
Senaste uppdateringen: 29 juni, 2007

5.7.4 Olycksfall

Man har samma larmnummer som i Sverige i Slovakien, dvs. 112. Om man inte är i akut nöd kan man använda sig av direktnumren.

Polis: 158
Brandkår: 150
Ambulans: 155
SOS: 112

5.7.5 Presenter

Om man blir hembjuden är det uppskattat att ta med sig en bukett blommor till värdinnan. Däremot är det inte längre så vanligt att ge presenter annat än till jul och på namnsdagar. Födelsedagar firas inte i lika hög grad som i Sverige, utan man firar istället namnsdag. Detta håller dock på att ändras, eftersom den yngre generationen gärna firar födelsedagar.

5.7.6 Valuta

Slovariens officiella valuta är Koruna (SKK). Den Slovakiska kronan motsvarar ungefär en fjärdedel av den svenska i värde, dvs. 1 SKK= 0.25 SEK.

De vanligaste kreditkortet accepteras idag på alltfler ställen i städerna och på bensinstationer. I små samhällen och krogar längs vägarna gäller oftast fortfarande bara kontanter. Bankomaterna ökar i antal och kontanter kan också tas ut på bankkontor.

5.7.7 Sevärigheter

Slovakien är ett mycket naturskönt land och har man möjlighet att resa runt i landet är ett besök i Höga och låga Tatras att rekommendera. Under rubriken nyttiga länkar finns tips på ett flertal hemsidor runt turism, hotell och restauranger.

5.7.8 Tolkning och översättning

Som tidigare nämnts kan språket utgöra ett stort hinder. Exportrådets kontor i Slovakien står gärna till tjänst med tips på tolkar och legitimerade översättare som är kunniga inom olika fackområden.

5.7.9 Äta och dricka

Det traditionella slovakiska köket är en blandning av österrikiskt, ungerskt och tjeckiskt. Några exempel på traditionella rätter är bryndzove halusky, som är små kompakta knödlar med en sås av getost eller kålsoppa med korv. Även den ungerska gulaschen återfinns ofta på den slovakiska menyn. Mat och dryck är fortfarande mycket billigt i Slovakien. I Bratislava har priserna börjat stiga under senare år, i synnerhet i "staré mesto" (gamla stan) som är den turisttätaste delen av Bratislava.

Det finns dessutom många pizzerior, restauranger med orientaliskt, asiatiskt, grekiskt och spanskt kök. Dessa håller en mer eller mindre ojämn kvalitet. (Se gärna länkar till restaurangdatabaser under rubriken Restauranger i kapitlet *Nyttiga adresser*).

5.7.10 Öppettider

Många små livsmedelsaffärer är öppna kl. 7-19 vardagar samt 9-13 lördagar. De större gallerierna i Bratislava är öppna 10-21 alla dagar. Lunchstängt förekommer inte. Kontorstiden är vanligtvis kl. 8-16. I fabriker arbetar man ofta 6-14 eller 7-15 samt en lördag per månad. Skiftarbete förekommer.

Postkontor har öppet kl. 8-17 vardagar och i större städer 8-19. Lördagar stänger man kl. 12. Bankerna har vanligtvis öppet vardagar mellan kl. 9 och kl. 18. I större shoppingcenter är bankerna öppna alla dagar mellan 8-21. De största bankerna i Slovakien är Slovenska sporiteľná, CSOB, VUB och Tatra banka. Flertalet av de slovakiska bankerna har utländska moderbolag.

5.8 Sveriges representation i Slovakien

Exportrådet Bratislava
Lermontovova 15
811 05 Bratislava
Tel. +421 2 54433949
Fax. +421 2 5441 5462

Sveriges Ambassad
Palisady 29
811 06 Bratislava
Tel. (421-2) 59 10 22 00

5.9 Slovakiens representation i Sverige

Republiken Slovakiens Ambassad
Banerg. 21
115 22 Stockholm
Tel. 08-6627138

5.10 Slovakiska myndigheter

Office of the President of the Slovak Republic

Štefánikova 2, P.O.Box 128,
810 00 Bratislava 1
Växel: +421 2 5441 5756
Fax: 02/5443 0683
E-mail: informacie@prezident.sk
Internet: <http://www.president.sk>

National Council of the Slovak Republic

Námestie Alexandra Dubčeka 1,
812 80 Bratislava
Växel: +421 2 5972 1111
Fax: 02/5441 9529
E-mail: info@nrsr.sk
Internet: <http://www.nrsr.sk>

Office of the Government of the Slovak Republic

Nám. slobody 1
813 70 Bratislava
Växel: +421 2 5729 5111
Fax: 421 2 5249 7595
E-mail: urad@vlada.gov.sk
Internet: <http://www.vlada.gov.sk>

Ministry of Transport, Posts and Telecommunications

Nám. slobody 6
810 05 Bratislava 15
Växel: +421 2 5949 4111
Fax: 421 2 5249 4794
E-mail: info@telecom.gov.sk

Marknadsintroduktion Slovakien
Senaste uppdateringen: 29 juni, 2007

Internet: <http://www.telecom.gov.sk>

Ministry of Finance

Štefanovičova 5
817 82 Bratislava
Växel: +421 2 5958 1111
Fax: 421 2 5249 3048
E-mail: inform@mfsr.sk
Internet: <http://www.finance.gov.sk>

Ministry of Economy

Mierová 19
827 15 Bratislava 212
Växel: +421 2 4854 1111
Fax: 421 2 4333 7827
E-mail: info@economy.gov.sk
Internet: <http://www.economy.gov.sk>

Ministry of Culture

Nám. SNP 33
813 31 Bratislava 1
Växel: +421 2 5939 1155
Fax: 421 2 5939 1174
E-mail: mksr@culture.gov.sk
Internet: <http://www.culture.gov.sk>

Ministry of Defense

Kutuzovova 8
832 47 Bratislava 3
Växel: +421 2 4425 0320
Fax: 421 2 4425 8904
E-mail: mksr@culture.gov.sk
Internet: <http://www.mod.gov.sk>

Ministry of Agriculture

Dobrovičova 12
812 66 Bratislava 1
Växel: +421 2 5926 6111
Fax: 421 2 5926 6311
E-mail: tlacove@land.gov.sk
Internet: <http://www.mpsr.sk>

**Ministry of Labor, Social Affairs
and Family**

Špitalská 4-6
816 43 Bratislava 1
Växel: +421 2 5975 1111
Fax: 421 2 5292 1258
E-mail: minprace@employment.gov.sk
Internet: <http://www.employment.gov.sk>

Ministry of Justice

Župné nám. 13
813 11 Bratislava 1
Växel: +421 2 5935 3111
Fax: 421 2 5935 3600
E-mail: tlacove@justice.sk
Internet: <http://www.justice.gov.sk>

Ministry of Education of the SR

Stromová 1
813 30 Bratislava 1
Växel: +421 2 5937 4111
Fax: 421 2 5937 4335
E-mail: inform@education.gov.sk
Internet: <http://www.minedu.sk>

Ministry of the Interior

Pribinova 2
812 72 Bratislava
Växel: +421 2 5094 1111
Fax: 421 2 5094 4397
E-mail: tokmv@minv.sk
Internet: <http://www.minv.sk>

**Ministry of Construction
and Regional Development**

Prievozska 2/B
825 25 Bratislava 26
Växel: +421 2 5831 7111
E-mail: informacie@build.gov.sk
Internet: <http://www.build.gov.sk>

**Ministry of Foreign Affairs
of the SR**

Hlboká cesta 2
833 36 Bratislava 37
Växel: +421 2 5978 1111
Fax: 421 2 5978 3639
E-mail: informacie@foreign.gov.sk
Internet: <http://www.foreign.gov.sk>

Ministry of Health Care

Limbová 2,
P. O. Box 52
837 52 Bratislava
Växel: +421 2 5937 3111
Fax: 421 2 5477 7983
E-mail: office@health.gov.sk
Internet: <http://www.health.gov.sk>

**Ministry of the Environment
of the SR**

Nám. L. Štúra 1

812 35 Bratislava 1

Växel: +421 2 5956 1111

Fax: 421 2 5956 2222

E-mail: info@enviro.gov.sk

Internet: <http://www.lifeenv.gov.sk>

5.11 Internetresurser

5.11.1 Övriga slovakiska myndigheter

Byrån för offentlig upphandling	http://www.uvo.gov.sk
Energimyndigheten	http://www.sea.gov.sk/
Patentverket	http://www.indprop.gov.sk/
Slovariens riksbank	http://www.nbs.sk
Slovakiska myndigheten för information och utländska investeringar	http://www.sario.sk
Statistiska centralbyrån	http://www.statistics.sk

5.11.2 Ekonomisk och juridisk information

Ekonomisk information inom för Universitys in Slovakia, ranking and websites	http://www.oecd.org/ http://www.webometrics.info/university_by_country.asp?country=sk
Affärsnytt från Slovakien, Baltikum och Kina	http://www.news2biz.com
Slovak spectator, nyheter engelska	www.slovakspectator.sk
Ekonomisk tidskrift	www.etrend.sk
Företagsregister	http://www.orsr.sk/

5.11.3 Kommunikationer med Slovakien

Turistinformation	http://www.slovakiatourist.sk http://www.slovakia.org/ http://www.slovakia.com/
Slovak Airlines	http://www.slovakairlines.sk/
Skyeurope	http://skyeurope.sk
SAS	http://www.sas.se
Austrian Air	http://www.aua.com
Slovakiska Statens Järnvägar	http://www.zsr.sk/
Eurolines	http://www.eurolines.sk/
Åventyrsresor i Slovakien	http://www.freewalker.se

Marknadsintroduktion Slovakien
Senaste uppdateringen: 29 juni, 2007

5.11.4 Hotell och restauranger i Slovakien

Hotell i Slovakien	http://www.bookings.sk/ http://www.slovakia.com/hotels/
--------------------	--

Restauranger i Slovakien	http://www.menu.sk http://www.bratislavaguide.com/ http://www.obedovat.sk/
--------------------------	---

5.11.5 Övriga länkar

Slovariens officiella hemsida	http://www.slovakia.sk
Real Estate	http://www.realestate.sk/

Trade Fairs	
<i>Bratislava:</i>	http://www.incheba.sk/
<i>Nitra:</i>	http://www.agrokomplex.sk/
Sökmotorer:	http://www.google.sk/
Slovakiska gula sidorna	http://www.zlatestranky.sk/
Biluthyrning	http://www.greenpages.sk/catg_car.html
Översättningar svenska – slovakiska	http://www.ajsman.com/
Frisör/manikyr/pedikyr, eng.talande	http://www.anastyle.sk/
Massage, eng talande:	http://www.sabai.sk/ http://www.hoteldevin.sk/en/relax.htm http://www.spa-piestany.sk/
Spa-resort, 1 timme från Bratislava	